Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 81 (9317). • 1988 йил 23 апрель • шанба • Баҳоси 3 тийин.

Ўртоқлар! Бутун кучни жамиятни қайта қуришга, демократиялашга ва туб иқтисодий ислоҳотга сарфлайлик!

(КПСС Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан).

Кеча Ватанимиз пойтахти— Москвада Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 118 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди

Москвадаги тантанали йиғилиш пайти.

Совет кишилари Владимир Ильич Ленин таваллудининг 118 йиллигини партиямизнинг қайта қуриш йўлини амалга ошириш учун, жамиятимиз ҳаётини ҳар томонлама янгилаш учун умумхалқ кураши вазиятида, КПСС ва Совет халқи ҳаётидаги муҳим сиёсий воқеа — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси арафасида нишонламоқдалар. 22 апрель куни Кремлдаги Съездлар саройида ана шу шонли санага бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Москва шаҳри ва областининг ишлаб чиқариш илғорлари, КПСС ветеранлари, партия, совет, жамоат ташкилотларининг вакиллари, фан ва маданият арбоблари, Совет Қуролли Кучларининг жангчилари бу ерга келдилар. Йиғилишда чет эллик дипломатлар, хорижий мамлакатлардан келган меҳмонлар қатнашдилар.

Соат 17. Тантанали йиғилиш қатнашчилари **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Ю. Д. Маслюков, Г. П. Разумовский, Н. В. Тализин, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, И. В. Капитонов** ўртоқларни қарсаклар билан табрикладилар.

Президиумда СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Раисларининг ўринбосарлари, КПСС Москва шаҳар ва область комитетларининг секретарлари, Ленин партияси ветеранлари, ишлаб чиқариш илғорлари, олимлар, маданият арбоблари, ҳарбий бошлиқлар, жамоат ташкилотларининг вакиллари ҳам бор эдилар.

Тантанали йиғилишни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари **Л. Н. Зайков** очди.

Кремлдаги Съездлар саройи гумбазлари остида Совет Иттифоқи Гимни тантанавор янграйди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари **Г. П. Разумовский**нинг «Социализмни янгилаш учун, ленинизм учун» мавзуидаги доклади катта эътибор билан тингланди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари баланд руҳ билан «Интернационал»ни куйлайдилар.

Шундан кейин катта байрам концерти бўлди.

(ТАСС).

ЛЕНИНГА ҲАМҚАДАМ БЎЛАЙЛИК

Жаҳон ижтимоий тараққиёти ва революцион ҳаракат тарихида ажойиб арбоблар кўп бўлган. Улар орасида моҳир ташкилотчилар, таниқли назариётчилар ва оташзабон нотиқлар кўп бўлган эди. Лекин уларнинг кўпчилиги реал практика олдида ожиз бўлиб қолдилар. Жаҳон ижтимоий тараққиёти ва революцион ҳаракатда Владимир Ильич Ленин тутган ўрин беназирдир. Ильичнинг асрларга татийдиган улуғворлиги шундаки, у даҳо мутафаккир, машҳур сиёсий арбоб эди, доҳий сиймосида ташкилотчилик, илмий ва адабий ҳамда нотиқлик истеъдоди мужассамлашган эди. Владимир Ильич ҳаёти ва фаолияти тимсолида инқилобий назария ва амалиёт бирлашиб кетди, Ленин янги типдаги большевистик партияни — пролетариатнинг жанговар ташкилотини тузди. Шу партия раҳбарлигида Улуғ Октябрь социалистик революцияси амалга оширилди.

Мамлакатимизда ҳам, бутун дунёда ҳам В. И. Ленининнинг обрў-эътибори каттадир. Бу обрў-эътибор ақл-идрок, билим ва тажриба туфайли орттирилгандир. Орадан қанча вақт ўтмасин, авлодлар Ленин номини меҳр-муҳаббат ва самимият билан тилга олаверадилар, унинг ғоялари асрлар бўйи яшайверади.

22 апрель куни Тошкентда, байрамлардагидек безатилган В. И. Ленин номли СССР Халқлари дўстлиги саройида жаҳон пролетариати доҳийси таваллудининг 118 йиллигига бағишланиб Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашлари вакилларининг тантанали йиғилиши бўлди. Йиғилишда Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун кураш қатнашчилари, партия, уруш ва меҳнат ветеранлари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари, партия, совет, жамоат ташкилотларининг вакиллари, илм-фан ва маданият арбоблари, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округининг жангчилари қатнашдилар.

Тантанали йиғилишни Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин очди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов «Ленинга ҳамқадам бўлиб, ленинча ҳаракат қилиб» мавзуида доклад қилди.

Йиғилишда совет халқларининг қардошлик оиласида экономика, илм-фан ва маданиятни ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришган Ўзбекистон ленинизм ғоялари жуда катта ўзгартирувчилик кучининг, ленинча миллий сиёсат тантанасининг ишончли намунаси эканлиги таъкидлаб ўтилди. Агар нуқсонлар ва хатоларга йўл қўйилмаганида ва энг асосийси социализмнинг ленинча концепциясидан, ленинча иш услубидан чекиниб қўпол хатолар қилинмаганида, босиб ўтилган йўлимиз яна ҳам муваффақиятлироқ бўлиши мумкин эди. Бу бюрократизмнинг, жамиятга партия-давлат раҳбарлиги маъмурий-буйруқбозлик системасининг кучайиб кетишига, ҳокимиятни суиистеъмол этиб, ўзбошимчалик қилишга, жиноятлар содир этилишига олиб келди.

Аммо ленинча ғоялар ва принциплар салбий жараёнлар ва ҳодисалар остида қолиб кетмади. Партия бутун жамиятимизни тубдан қайта қуриш учун ўзида куч-қудрат топа олди. Ҳозиргача қайта қуришнинг биринчи босқичини бошдан кечирдик, бу босқич мобайнида қайта қуришнинг концепцияси, стратегияси ва тактикаси ишлаб чиқилди. Қайта қуришнинг Ленин руҳига батамом мос тушадиган — демократия кўпроқ бўлсин, социализм кўпроқ бўлсин деган бош принциплари белгилаб олинди. Бу ўринда партия XXVII съездининг, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумларининг қарорлари асосий роль ўйнади.

Ленин таваллудининг бугалги санаси Ўзбекистон меҳнаткашлари учун КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг республика бўйлаб сафари якунларига оид таассуротлар билан йўғрилгандир. Меҳнаткашлар билан, республиканинг раҳбар ходимлари билан суҳбатларда республика партия ташкилоти фаолиятига принципиал баҳо берилди, социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш юзасидан конкрет вазифалар белгиланди. Ҳозирча эса республикада ишлар зарур даражада бораётгани йўқ. Асосий ишлаб чиқариш фондларининг мавжудлигига кўра мамлакатда тўртинчи ўринда турган Ўзбекистон шу фондлардан ниҳоятда самарасиз фойдаланмоқда. Бундай ишлаб чиқариш фондларининг самараси сўнгги 10 йил ичида учдан бир ҳисса камайди. Шу давр мобайнида мамлакатда миллий даромад ҳосил қилишга Ўзбекистон ССР қўшаётган ҳисса аслида кўпаймади. Афсуски, бу йил ҳам туб бурилишга эришилмади.

Бу ўпирилишларнинг сабаблари эски дарднинг асоратида, яъни иш билан сўз ўртасидаги тафовутдадир. Республикада дуруст программалар ишлаб чиқилган, аммо ҳамма ерда ҳам бу программалар аниқ мақсадни кўзлаб амалга ошириладиган ташкилотчилик ва хўжалик фаолияти билан мустаҳкамланмаяпти. Ўз характерига кўра, кўп жиҳатдан янги, ўткир, етилган иқтисодий ва социал муаммолар анчагина йиғилиб қолди. Буларни тузатишнинг йўли — демократияни кенгайтиришда, ишлаб чиқаришни бошқаришга меҳнаткашларнинг ўзларини жалб этишда, ижтимоий тараққиётни жадаллаштириш учун ҳар бир гражданнинг жавобгарлик туйғусини оширишдадир. Бунинг учун эса қайта қуришни ишончли тарзда идеологик жиҳатдан таъминлаш зарурати пайдо бўладики, бунинг энг тўғри йўли — ҳақиқатдир.

Куни кечагина меҳнаткаш халқ Ленин ишига садоқатини яна бир карра исботлади. Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигида миллион-миллион совет кишилари иштирок этдилар. Ўзбекистон аҳолисининг кўпчилиги ҳам шанбаликда зарбдорларча меҳнат қилди, ҳамма ерда юксак унумдорликка эришилди. Бу жамиятимизнинг потенциал имкониятлари ниҳоятда кўплигидан, совет халқи Коммунистик партия ҳаётимизнинг ҳозирги ниҳоятда муҳим босқичида мамлакат олдига қўйган улуғвор вазифаларни муваффақиятли ҳал этишга қодирлигидан далолат бериб турибди.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар Р. Н. Нишонов, Т. А. Алимов, П. В. Догонкин, А. С. Икромов, В. Н. Лобко, Н. И. Попов, П. Ҳабибуллаев, И. Ҳ. Жўрабеков, В. А. Хайдуров, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари А. Р. Отажонов, И. Искандаров, Қ. Ҳ. Маҳамадалиев, В. В. Судаpенков, С. У. Султонова иштирок этдилар.

* * *

Шу куни В. И. Ленин таваллудининг 118 йиллигига бағишланиб, Тошкентда ўтказилган тантаналарнинг қатнашчилари жаҳон пролетариати доҳийси ҳайкали пойига гуллар қўйдилар.

(ЎзТАГ).

СОЦИАЛИЗМНИ ЯНГИЛАШ УЧУН, ЛЕНИНИЗМ УЧУН

В. И. Ленин туғилган куннинг 118 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда ўртоқ Г. П. РАЗУМОВСКИЙ доклади

Ўртоқлар!

Халқлар хотирасида бутун инсоният учун шонли саналар сақланиб қолади. 22 апрель куни одамлар сўзи ва иши билан ўз мамлакатининг тақдирига, жаҳон тараққиётининг боришига революционлаштирувчи таъсир ўтказган буюк мутафаккир — Владимир Ильич Ленинни эсга оладилар. Совет халқи учун бу сана — Октябрь йўлбошчиси, Коммунистик партия билан Совет давлатининг асосчиси туғилган кун айниқса қадрлидир.

Замон Лениннинг ҳар бир йиллигида ўз аксини қолдиради. Бугун ҳам шундай. Биз уни революцион шароитда, партия билан халқнинг асосий иши бўлган қайта қуриш кенг йўлга чиқиб олган ва ўн миллионлаб кишиларнинг манфаатларига тобора чуқурроқ тааллуқли бўлиб турган бир пайтда нишонламоқдамиз. Бизнинг бепоён кўпмиллатли мамлакатимизда авж олиб кетган ўзгаришларнинг миқёслари ва теранлиги, унинг ҳозирги дунёдаги масъулиятли мавқеи, ҳал этишга тўғри келаётган муаммоларнинг ўткирлиги ва мураккаблиги бизнинг зиммамизга қайта қуришнинг боришини Ленин фикрига қиёслаш, Ленинга хос ирода ва изчиллик билан иш тутиш мажбуриятини юклайди.

Қайта қуриш мақсадларининг буюклиги партия билан халқ қилган жасоратнинг буюклигидан ажралмасдир. Шу дамга қадар биз янги социал ташкилот биносини қурдик, қудратли иқтисодий ва интеллектуал потенциалга, бой ва кўп қиррали маданиятга, социализм бунёдкорларининг авлодлари ўз умри, куч-ғайрати ва истеъдодини бағишлаб ҳосил қилган ҳамма ютуқларга эга бўлдик. Совет кишилари ўзларини, ўзларининг ҳозирги куни ва келажагини социализмсиз, унга хос бўлган таг-заминли қадриятларсиз тасаввур эта олмайдилар. Партия большевизмнинг революцион анъаналарига содиқдир, халқнинг мададини ҳис қилиб турибди, ўз кучига, марксизм-ленинизм таълимотининг ҳаётийлигига ишончи комилдир.

Қайта қуриш бизни Ленинга ва Ленинни бизга яқинлаштирди. Социалистик жамиятимизни ҳар томонлама янгилаш учун кураш билан ўтган уч йил шуни кўрсатдики, партия ишлаб чиққан, халқ тушуниб қабул этган қайта қуриш назарияси ва сиёсати ленинизм ғоялари ва практикаси билан узвий равишда бирлашиб кетди. Шу йиллар партиянинг вужудга келган вазиятни холисона баҳолай олиш, революцияни янада давом эттириш учун зарур сабоқлар чиқара билиш қобилиятини кўрсатди.

Бизнинг бутун тажрибамиз Ленин асарларини ўқиганда, Лениннинг сиёсий раҳбарлик илмини қўлланганда ҳар сафар, ҳар бир тарихий палладa даврнинг ҳақиқий аҳволини, ички ва халқаро турмуш динамикасини эътиборга олмоқ керак, деб таълим беради. КПСС ленинизмнинг революцион-танқидий, бунёдкорлик руҳини қарор топтиришни, ўз тарихий масъулияти юксаклигида бўлишни ўзининг бурчи деб ҳисоблайди.

Партия билан халқ ленинизмга мурожаат этар экан, ундан қайта қуриш йўли зарурлигига ишонч, социализмнинг олий мақсадлари учун курашда ғоявий ва маънавий куч олади. Инсон, мутафаккир, сиёсатчи, курашчи бўлган Ленин билан боғлиқ ҳамма нарса бебаҳодир. Унинг партиявий принципиаллиги ва революционерга хос довюраклиги, сиёсий ҳалоллиги ва шахсий камтаринлиги биз учун олий намуна бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Ленин учун жиддий сиёсат омма ҳаракатга келган жойда бошланар эди. Аммо у омма орасидаги инсонни кўра билар эди. Инсон, унинг ҳаётий манфаатлари ва орзу-умидлари, унинг қадр-қиммати ва бахт-саодати Ленин учун ҳамиша сиёсатнинг марказида бўлиб келди. Партия буни ленинизмнинг энг муҳим сиёсий ва маънавий амри, деб билади, ўз фаолиятида бунга қатъият билан, оғишмай амал қилишга интилади.

Социализмнинг ленинча концепцияси қайта қуриш ишларида

Ўртоқлар! Мамлакатимиз социалистик бунёдкорлик тақдири учун бурилиш нуқтаси бўлмиш 1985 йилнинг апрелидан эътиборан доимо ҳаракатда, янгиланиш жараёнида. Жамият ўзгармоқда, ўзимиз ҳам ўзгармоқдамиз. Қайта қуриш соҳасида бошланган ишнинг зўр моҳияти равшанроқ очила борган сайин олдимизда социализмнинг ленинча концепцияси бойлиги ва самарадорлиги шу қадар яққолроқ намоён бўлмоқда, Лениннинг назарий ва сиёсий меросига ижодий муносабатга эҳтиёжи шу қадар кучаймоқда. Ленинизмга содиқлик цитаталарнинг кўплиги билан ўлчанмайди. Ўтмишда қироатхонлик ҳаддан ортиқ бўлган эди, аммо қироатхонлик революцион назарияни пучайтирган эди, холос. Совет коммунистлари расм бўлгани учунгина Ленин таълимотига қайта-қайта мурожаат этаётганлари йўқ.

«Биз, — деб таъкидлади М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумида сўзлаган нутқида, — ҳозирги шароитда янги тузумнинг ленинча қиёфасини қайта тиклашга, уни иллатлар ва сарқитлардан тозалашга, жамиятни қисиб қўйган ва социализмнинг имкониятларини тўла-тўкис рўёбга чиқаришга йўл бермаган жамики тўғоноқлардан халос бўлишга интиляпмиз. Ҳозирги дунёнинг ҳамма реалликларини эътиборга олиб, социалистик жамиятга янги сифат бахш этиш бош вазифадир». Партия билан халқ ҳозирги ишларининг, улар истиқболдаги режаларининг революцион-ўзгартувчилик моҳиятини қамраб олувчи маънодор формула мана шундан иборат. КПСС сиёсий йўлининг мақсади мана шундан иборат.

Ҳозир социализм кўпроқ бўлсин, деганда ленинизм кўпроқ бўлсин деган маъно чиқади. Бу — назарияда ва практикада Лениннинг социализм концепциясини, унинг омма жонли ижодкорлиги, ишчилар синфи, деҳқонлар ва зиёлиларнинг мустаҳкам иттифоқи, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий турмуш шаклларининг хилма-хиллиги ғояларини тўла-тўкис қайта тиклашни билдиради. Бу — янги тузумни, Ленин таълим берганидек: «Бевосита ғайрат-шижоат асосида эмас, балки буюк революция туғдирган ғайрат-шижоат ёрдами билан, шахсий манфаат асосида, шахсий манфаатдорлик асосида, хўжалик ҳисоби асосида» мустаҳкамлаш, ривожлантиришни билдиради.

Ленин белгилаган йўлни сунъий равишда тўғрилаб қўйиш, босқичлардан сакраб ўтиш йўлидаги уринишлар социализмнинг тараққиётига халақит берганини ва жиддий равишда чигаллаштирганини, уни қашшоқлаштириб қўйганини тарих тажрибаси кўрсатди. Партия Ленин ғояларини догматик, волюнтаристик, бюрократик тарзда сохталаштиришни қатъиян рад қилади. Сийқаланмаган, кадрсизлантирилмаган социалистик принциплargина қайта қуриш соҳасидаги ишда ишончли йўл-йўриқлар бўлиши мумкин.

Ҳа, партия Ленин йўлидан бориб, социализм энг илғор ишлаб чиқариш-техника негизидагина ўзининг илғорлигини намоён эта олишига асосланади. Ҳозир бу фан ва техниканинг энг янги ютуқлари асосида мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучларида туб бурилишни, ривожланишнинг экстенсив йўлидан интенсив йўлига қатъият билан ўтишни тақозо этади.

Ҳа, айни Ленин башорат қилганидек, ишлаб чиқариш воситаларининг ижтимоий мулклиги социализм иқтисодий системасининг асосий таянчидир. Бироқ бу мулкни «эгасизлик» сарқитларидан, ходимларнинг ундан бегоналашувидан халос этиш, умумхалқ, коллектив ва шахсий мулкни бирга қўшадиган эпчил хўжалик механизмини ҳаракатга келтириш, жамиятимизга хос бўлган социал адолат принципи изчиллик билан рўёбга чиқарилишини таъминлаш лозим.

Ҳа, социалистик давлат, Ленин ҳисоблаганидек, янги жамият қуришнинг самарали қуроли бўлиши лозим. Бироқ Советларнинг амалдаги тўла ҳокимиятига, чинакам демократизмга, давлат ва жамоат ишларида меҳнаткашларнинг ўзи кенг қатнашишига асосланган, бюрократик сохтакорликлардан қутулган давлатгина мана шундай қурол бўлиб қола олади.

(Давоми иккинчи бетда).

СОЦИАЛИЗМНИ ЯНГИЛАШ УЧУН, ЛЕНИНИЗМ УЧУН

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Миллий сиёсатнинг ленинча принциплари ҳозир ҳам энг мураккаб ва нозик масала бўлмиш миллий масалада йўлчи юлдуздир. Пухта таҳлилга ва аниқ фикрларга асосланиб, ленинча эътибор билан ишлаб чиқилган миллий сиёсатни амалга ошириш — ҳар бир миллатнинг ва умуман мамлакатнинг манфаатларини имкони борича тўлиқроқ ҳисобга олишни, СССРдаги барча халқларнинг қардошларча дўстлиги ва интернационал бирлигини мустаҳкамлашни билдиради.

Лениннинг фикрича, социализмни тўла қарор топтириш учун юксак даражадаги маданият ва маданийлик зарур. Қайта қуриш эса социализмнинг маданий қатламини янада қудратли ва самарали бўлишини таъминлаши лозим.

Биз Лениннинг социализм — инсонпарварликдир, деган фикрига амал қиляпмиз. Янги тузум ўзининг инсонни улуғлаш вазифасини амалда бажариши керак. Бинобарин инсон, унинг бахт-саодати, унинг фикр-ўйлари, унинг меҳнати ва турмуши қайта қуришнинг диққат марказида турибди.

Шундай қилиб, ўртоқлар, Ленин фикрлари, Ленин ғоялари қайта қуриш асосий позицияларининг ўзида ифодаланиб турибди. Ҳозир партия коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг бутун диққат-эътиборини мана шуларга қаратмоқда. Ленин фикрлари, Ленин ғоялари янгича ёндашувни ишлаб чиқишга ёрдам бермоқда, муваффақиятларни кўпайтириш ва қийинчиликларни бартараф этишга асос бўлмоқда.

Апрелдан кейинги ишнинг асосий сиёсий якуни шундан иборатки, партия билан халқ 80-йиллар бошларида жамият келиб қолган кризис остонасидан нари ҳал қилувчи қадам ташладилар, умуман мамлакат ривожида ижобий тенденциялар кучайиб бормоқда. Бу нарса холисона фикрловчи ҳар бир диёнатли кишига равшан. Қайта қуриш турмушнинг чуқур қатламларига кириб бормоқда, халқнинг кучини қулф урдирмоқда. Одамлар социал лоқайдлик ҳолатидан чиқмоқдалар, маънавий жиҳатдан қаддиларини ростлаб олмоқдалар, ўзларининг гражданлик қадр-қимматини ҳис қилмоқдалар.

Янги ижтимоий муҳит — ошкоралик, етилган масалаларни эркин муҳокама қилиш, талабчанлик, ҳар қандай дабдабабозликни ва психологик риёкорликни рад этиш муҳити қарор топмоқда. Жамиятдаги, корхонадаги, коллективдаги ишлар учун ҳар бир кишининг масъулият онги ўсганлиги меҳнат ғайратини ва сиёсий турмушни жўш урдирмоқда. Ленинча коммунистик шанбалик куни ҳам худди шундай бўлди.

Моддий ишлаб чиқариш соҳасида принципиал аҳамиятга молик жараёнлар рўй бермоқда. Экономикамиз соғлом негизда ўса бошлади. Ишлаб чиқариш ҳажмларининг кенгайиши меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига амалда тўла-тўкис таъминлана бошлади. Саноатда беш йилликнинг дастлабки икки йили мобайнида ўртача йиллик ўсиш суръатлари аввалги беш йилликдаги 3,7 процентдан 4,4 процентга етди. Маҳсулот таннархи икки ярим баравар тезроқ камаймоқда. Қишлоқ хўжалиги бирмунча узлуксиз ривожланмоқда, дон ҳосили, гўшт ва сут етиштириш кўпайди.

Экономика одамларнинг кундалик талаб ва эҳтиёжларини қондириш сари, социал соҳани таъминлашдаги қолдиқ принципини бартараф этиш сари амалий равишда бурила бошлаганлиги ҳам қайта қуриш туфайлидир. Уни ривожлантиришга сарфланган капитал маблағлар дастлабки режаларга нисбатан 10 процентдан зиёд ошди, унинг ўсиш суръатлари эса бутун халқ хўжалигида бўлганидан кўра уч баравар юқори бўлди. Уй-жойларни фойдаланишга топшириш анча кўпайди. Кейинги икки йил мобайнида 4,4 миллионта квартира қурилди, бу эса қарийб 22 миллион кишининг уй-жой шароитларини яхшилаш имконини берди.

Ютуқлар борлигини кўриб турибсиз. Аммо уларга ортиқча баҳо бериш, айниқса қайта қуриш дуч келаётган қийинчиликлардан кўз юмиш учун асос йўқ. Кўпроқ иш қилиш мумкин эди, албатта.

Халқ хўжалигини техникавий жиҳатдан реконструкция қилиш мақсадини кўзловчи йирик программалар ҳали жуда суст амалга оширилмоқда. Экономикадаги илғор структура силжишларини амалга оширишда, ресурсларни тежашни кучайтириш, маҳсулотнинг техникавий даражасини ва сифатини ошириш, фондларнинг самарадорлигини ўстириш ишида бир талай чигалликлар бор. Мана шу стратегик соҳаларда ҳали ҳам лозим даражада олға силжилаётгани йўқ. Бу — кенг миқёсли, узоқ муддатли вазифалардир. Шу боисдан ҳам бу вазифаларни бажариш учун жамиятнинг бутун кучини имкони борича тўла-тўкис ишга солиш, юксак интизом ва уюшқоқлик, ҳар бир ходимнинг ташаббускорлиги керак. Хуллас, иш суръатини ошириш, истисносиз ҳамма кишилар суръатни ошириши лозим.

Қайта қуриш — меҳнат ва курашдир, социализмнинг келажаги учун, унинг ўтмишидаги имиллашга қарши, орқага судрайдиган иллатларга қарши курашдир. Қайта қуришнинг биз қадам қўйган янги босқичида бир-бири билан боғлиқ икки вазифа — туб иқтисодий ислоҳот ва жамият билан партиянинг турмушини демократиялаш вазифаларини ҳал этиш шу курашнинг асосий майдони бўлиб қолди. Иқтисодий ислоҳот — социализмни янгилашнинг, унга илғор, демократик формалар бахш этишнинг таркибий жиҳатидир. Ўз навбатида, демократиялаштирмай туриб халқни қайта қуришга жалб этиб бўлмайди, инсон омилини кучайтириш ҳақидаги даъватлар мавҳум чақириқлар бўлиб қолаверади. Ҳозир барча соҳалардаги ҳаракатимизни илгари силжитиш суръатлари мана шу иккала жараённи қўшишга, улар бир-бирини кучайтиришига боғлиқ бўлади.

Яқин йилларда бошқарувнинг ҳаддан ташқари марказлаштирилган, буйруқбозлик системасидан устун даражада иқтисодий усулларга, марказчилик билан ўз-ўзини бошқаришнинг энг мақбул тарзда бирга қўшиб олиб боришга асосланган демократик системасига ўтишни таъминлашдан иборат аниқ-равшан мақсад ўртага қўйилган. Ислоҳот корхоналарнинг ҳуқуқлари ва мустақиллигини кескин кенгайтиришни билдиради. Планлаштиришнинг янги тартибини ўзлаштириш, бошқарувнинг ташкилий структураларини ўзгартириш, нарх белгиланишини такомиллаштириш, молияни соғломлаштириш, ишлаб чиқариш воситаларининг улгуржи савдосига ўтиш — ҳозирги пайтнинг энг муҳим вазифалари жумласига киради.

Бироқ ҳамма муаммолар бошқарувнинг турли поғоналарида ҳал этилишини кутиб туриш ҳам ярамайди. Муваффақият пировард натижада меҳнат коллективларининг ўзларида таъминланади. Уларни хўжалик юритишни қайта қуришга актив жалб қилмай туриб ислоҳотни мутлақо амалга ошириб бўлмайди. Ходимларнинг омилкорлик туйғусига ва манфаатдорлигига таянмай, меҳнат коллективларидан «юқори» туриб, аппаратдан буйруқ бериш орқали ўзгартишлар қилишга уринилаётган жойларда иш юришмаётганлигига дастлабки тажриба ишонч ҳосил қилдирмоқда. Чунки қуйи бўғинлар пассив бўлса хўжалик ҳисоби ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини ўзи пул билан таъминлаш ва ўзини ўзи бошқариш каби янги хўжалик механизмининг асосий ҳаракатлантирувчи омиллари ҳам ишга тушмайди.

Иқтисодий қайта қуриш стратегияси унинг шундай тактикаси билан мужассамлашмоғи керакки, бунда ҳалақит бериш механизмини бузиб ташлаб, янги шароитларга ўтиш билан боғлиқ қийинчиликлар жуда кам бўлишини иш манфаатлари талаб қилмоқда. Яхшироқ, самаралироқ ишлаётган коллективлар, меҳнатчилар яхшиланишни тезроқ сезиб оладиган бўлишлари керак.

Социалистик хўжалик юритиш шаклларининг хилма-хиллигини кўзлаб иш тутиш — иқтисодий ўзгартишларнинг жуда муҳим жиҳатидир. Бизда яхлит социалистик иқтисодий система бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. У хилма-хиллик касб этар экан, янада мослашувчан ва янада кўпроқ барқарор, бинобарин эса истеъмолчиларнинг эҳтиёжларини кўпроқ даражада қондиришга қодир бўлиб қолади. Кооператив ҳаракатни қайта тиклашнинг кооператив ташкилотларни давлат корхоналарининг тенг ҳуқуқли шериклари тарзида ривожлантиришнинг, хўжалик турмуши турли соҳаларига кооператив негизларни жорий этишнинг маъноси мана шундан иборат. Меҳнат фаолиятининг якка тартибдаги шаклларини ривожлантириш ҳам экомоника манфаатларига, жамият эҳтиёжларига мос келади.

Экономикани ривожлантириш соҳасидаги жамики куч-ғайратлар пировард натижада асосий мақсадга: совет кишиларининг турмушини яхшироқ ва мазмунлироқ қилишга, бу ишни қачонлардир олис келажакда эмас, балки айни ҳозирги вақтда қилишга бўйсундирилган. Халқнинг озиқ-овқатга, уй-жойга, молларга ва хизматларга талаб-эҳтиёжларини қондиришни амалда таъминлаш учун, соғлиқни сақлашда, халқ маорифида жуда қисқа муддатларда туб бурилишга эришиш учун ҳамма кишилар ҳозир доимо куч-ғайрат сарфлашлари, сабот ва ғайрат билан ишлашлари керак.

Бу хусусда давлатимиз қарорлар қабул қилди. Мамлакат миқёсларида яхшилик сари силжиш бошланди. Халқ бу силжишларни сезиб олди. Аммо ҳамма жойда ҳам силжишга баб-баравар эришилмаётганлиги безовта қилмай қола олмайди. Экономикани юксалтиришга самарали равишда эришилаётган, ёрдамчи хўжаликни ва колхоз бозорини ривожлантираётган, хизмат соҳасини кенгайтиришдаги, якка тартибда ва кооператив уй-жой қуришдаги ташаббус қўллаб-қувватланаётган — хуллас, одамларнинг эҳтиёжлари ҳақида чинакам ғамхўрлик қилинаётган регионларда ўзгартишлар сезилиб турибди. Юқоридан ниманидир бамайлихотир кутиб турилган, мавжуд резервлар ишга солинмаётган жойларда натижалар ҳам озроқ бўлмоқда. Ҳеч кимнинг: на марказнинг, на маҳаллий органларнинг, на меҳнат коллективларининг ҳозир социал масалалардан четда туришга ҳақи йўқ.

Меҳнаткашларнинг ижтимоий-сиёсий активлиги ошганлиги ҳозирги куннинг ўзига хос хусусиятларидан биридир. Бу — демократик жараёнга озиқ бераётган куч-ғайратнинг жонли манбаидир. Ҳозир совет жамиятига таъсирчан, кучли тарзда намоён бўладиган демократия керак, ошкоралик, танқид ва ўз-ўзини танқид, сайлаб қўйиш, меҳнаткашларнинг бошқарувда ва контролда амалий қатнашуви керак. Ўшанда янгиланиш сиёсатини миллионлар бажонидил қабул этиб, қўллаб-қувватлайдилар ва қудратли ҳаракат билан кучайтирадилар.

Партия юзаки демократияни эмас, балки жамиятнинг томир-томиригача етиб борадиган, унинг сиёсий системасини ривожлантиришга қаратилган демократияни назарда тутмоқда. Социалистик давлатимизнинг сиёсий асоси бўлмиш халқ депутатлари Советларининг ролини тубдан ошириш, уларнинг тўла ҳокимиятини таъминлаш зарурлиги — ҳозирги энг муҳим масаладир. Айни Советлар бевосита оммага таяниб, барча ўзгартишларда фаол қатнашиши, халқнинг ўз-ўзини бошқаруви обрўли ва серҳаракат органлари тарзида майдонга чиқиши, Ленин «хўжалик қурилишига тўсқинлик қилаётган катта камчиликлардан бири», деб таърифлаган идоравий тарқоқликка қарши изчиллик билан курашиши лозим. Аҳолининг меҳнати, турмуши ва дам олиши масалаларини комплекс ҳал этиш учун масъулият — Советлар зиммасида. Улар хўжалик юритишдаги, маданий қурилишдаги, турмуш тарзини соғломлаштиришдаги жамики илғор усулларни оммалаштиришга ташаббус билан кўмаклашишлари мумкин.

Ҳокимият ва бошқарувнинг юқоридан қуйигача халқ назорати остида бўладиган механизми янгиланиш мақсадларига мос келади. Яъни бу механизм демократик йўл билан шакллантирилади ва ўзини ўзи бошқариш негизларини ривожлантириш ҳисобига такомиллаштирилади, давлат масалаларини ҳал этишда субъективизмни, жамоатчилик фикри ва одамларнинг манфаатларига ҳар қандай менсимай қарашни истисно этади. Бошқарув аппаратини қайта тузиш соҳасидаги иш ҳам шу мақсадда ўтказилмоқда, унинг вазифаси бошқарув аппаратига замонавий регионал шаклларни бахш этишдан, бесўнақайлик ва қотиб қолганликдан халос этишдан, изланувчан, билимдон кишиларни олдинги ўринга ўтказиб қўйишдан иборат. Эски қолоқлик янги қиёфада яна жонланмаслигига, ўтказилаётган қайта қуриш натижасида аппарат сифат жиҳатидан ўзгаришига, ижодий ишлай бошлашига, қайта қуриш ғоялари руҳида яшашига эришиш муҳимдир.

Ҳақиқий демократиялаш қонунчиликни мустаҳкамлаш, ҳамма жойда қонунларга риоя этиш ва уларни бузганлик учун жазонинг муқаррарлиги заминида содир бўлиши мумкин ва лозим. Қайта қуришни ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш борасида ҳам кечикиш ярамайди: бундай қилиш маъмуриятчилик ихлосмандларига қўл келган бўлур эди, жамоатчиликни ғазаблантираётган масъулиятсиз унсурларнинг ҳуқуқни менсимасликлари учун, демократияга қарши чиқишлари учун имконият қолдирган бўлур эди. Бундан буён ҳам қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, қонунларни такомиллаштириш, аҳолининг ялпи юридик маълумотини йўлга қўйиш ҳам лозим. Бусиз социалистик ҳуқуқий давлат яшай олмайди.

Партия одамларнинг ўз манфаатлари ва талаб-эҳтиёжлари бутун хилма-хиллигини изҳор этиш имконини берадиган ижтимоий ҳаваскорлик шаклларининг турли-туманлигини ҳам ўстиришни табриклайди. Янги бирлашмалар, шу жумладан норасмий деб аталган бирлашмалар вужудга келганлиги кўпгина ижтимоий муассасаларнинг ишидан, улар фаолиятининг мазмуни ва усулларидан қаноатланмаслик далилидир. Касаба союзлари ва комсомол, бошқа оммавий жамоат ташкилотлари, ижодий союзлар ва кўнгилли жамиятлар аҳоли барча табақаларининг манфаатларини имкони борича тўла-тўкис ҳисобга олиб, ифодалашлари, уларни ижтимоий тараққиётга хизмат қилдиришлари лозим. Чунки қайта қуриш йўлидаги умумхалқ ҳаракатининг жўшқинлиги одамларнинг социал ижодкорлиги кўламига боғлиқ бўлади.

Партия ўзгартишларда касаба союзлари жуда фаол қатнашиши лозим, деб ҳисоблайди. Касаба союзлари иқтисодий ислоҳотни ва социал программаларни амалга оширишга, меҳнат коллективларининг бутун турмушини ташкил этишга ўз ҳиссасини тобора кўпайтира бориши лозим бўлган қудратли ижтимоий кучдир.

Ёш авлоднинг жамиятни янгилашдаги ўрни ҳақида алоҳида гапирмоқ керак. Ҳозирнинг ўзидаёқ қайта қуриш кўп жиҳатдан ёшларнинг иши бўлиб қолди. Келгусида унинг роли беқиёс — катта бўлиши мутлақо равшан. Мана шундай шароитда Ленин комсомолининг йигит ва қизлар тарбияси учун масъулияти ортмоқда, унга ёшлар ҳаракатининг чинакам сиёсий раҳбари эканини намойиш қилиш, йигит ва қизларни қайта қуришга, демократик жараёнларга кенгроқ жалб этиш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш учун янги имкониятлар яратилмоқда. Бу — биз, кекса авлоднинг ҳам ишидир, партиянинг ишидир.

Биз белгилаган ҳамма режаларнинг рўёбга чиқиши бутун кучни ишга солиб, ташаббускорлик ва билимдонлик билан буюк давлатнинг гражданларига хос тарзда ишлашни ўрганиб олиш керак, деган бир қарашда оддий ҳақиқатни жамият, ҳар бир совет кишиси англаб олишига боғлиқдир.

Сиёсий раҳбарликнинг ленинча илмини эгаллаб олайлик

Ўртоқлар! В. И. Ленин революцияни тарих локомотиви билан қиёс қилишни яхши кўрарди. У бурилиш даврида сиёсий раҳбарлик илмини «локомотивни жадаллаштириб юбориш ва уни изларда ушлаб қолиш»дан иборат, деб билар эди. Владимир Ильич партиянинг вазифасини оммага бош бўлиб бориш, халқнинг активлигини ривожлантириш, уни революцион мақсадларга эришиш сари аниқ йўналтириб туришдан иборат, деб тушунар эди.

Ҳозир ҳам Коммунистик партия жамиятни революцион янгилашга бошчилик қилмоқда. Айни КПСС етилган ижтимоий эҳтиёжни ифодалаб ўз ташаббуси билан мамлакатдаги ялпи ўзгартишлар жараёнини бошлади. Партия ўзининг раҳбарлик ролини ўзгартишларни жадал олға силжитишдан, социализмнинг қудратини оширишдан, уни инсонга хизмат қилдиришдан иборат, деб билади. Партия — қайта қуришнинг жон-тани, улуғ Ленин иши давомийлигининг кафилидир. У ССР Иттифоқидаги барча миллат ва элатларни ягона қудратли давлатда жипслаштиришни таъминлайдиган умумхалқ интернационал кучдир.

В. И. Ленин коммунистик авангарднинг жамиятдаги раҳбарлик роли ва обрў-эътиборини қарор топтиришда ҳеч қандай автоматизмни тан олмас эди. Унинг фикрича, нақадар шонли тарихга эга бўлмасин, партиянинг авангардлик роли унинг сиёсати, унинг омма билан алоқалари, фаолият услублари ва методларининг, шу фаолият натижаларининг ҳосиласидир. Партиянинг ўзгартишлар динамикасидан, омманинг кайфиятидан ҳар қандай орқада қолиши ижтимоий онгни шакллантиришда таҳликали нуқсонларга, бунёдкорлик иши маромини издан чиқаришга олиб бориши мумкин.

Лениннинг сиёсий маҳорат сабоқлари — тарихгина эмас. Бу сабоқлар ҳозир ҳам яшаб келмоқда. Улар раҳбарлик илмини доимо эгаллаш зарурлигини, жамиятни янгилаш табиий равишда партияни янгилашни ҳам талаб қилишни эслатиб турибди. Ленин таъбири билан айтганда, «партиявий ишнинг **типини** ўзгартириш» лозим бўлган пайтларидагидек жиддий, салмоқли равишда янгилаш лозим. Ҳозир партия ташкилотлари учун кучайиб бораётган ижтимоий активлик шароитида ишлашни, барча масалаларга сиёсий позицияларда туриб ёндашиш ва уларни сиёсий воситалар билан ҳал этишни ўрганиш вазифаси биринчи ўринда турибди. Партия комитетлари учун шу вазифа юксаклигида бўлиш — қайта қуришнинг ҳақиқий штаблари бўлиш, ишга барча коммунистларни жалб этиш демакдир.

Сиёсий жиҳатдан тўғри белгилаб олинган ҳаракатлар вазиятни ва жараёнларни ўз вақтида, чуқур ўрганишни, жамоатчилик фикрини билишни, муаммоларнинг ўткирлигини хаспўшлаш йўлидаги ҳар қандай уринишлардан воз кечишни тақозо этади. Шундагина жамиятда нималар содир бўлаётганини аниқ кўриш ва тушуниш мумкин, воқеаларни бошқариб, уларнинг салбий йўлдан ривожланиши олдини олиш мумкин бўлади. Кабинетлардан чиқиш, одамлар билан доимо алоқа боғлаб маслаҳатлашиб туриш, уларнинг талаб ва эҳтиёжларини билиш, уларнинг тажрибасини жамлай билиш — партиявий ишнинг энг мароқли ва энг зарур жиҳатидир.

Ошкоралик, демократиклик, рўй-ростлик, коммунистлар ва партиясизларнинг фикрига ҳурмат ва эътибор билан қараш партиянинг сиёсатини омманинг манфаатлари билан энг оқилона директиваларга нисбатан мустаҳкамроқ бирлаштириш имконини беради. Одамлар у ёки бу партия комитетининг иши ҳақида эшитган гапларига қараб эмас, балки аниқ-равшан ишларга қараб фикр юрита олсалар, уларнинг шу партия комитетига бўлган ишончи ошади, улар албатта маслаҳат сўраб келадилар ва танқидий мулоҳазаларини айтадилар, кучни қайси соҳага сарфлаш кераклигини айтиб берадилар.

Коммунистлар ўзгартишлар зарурлигини англаб олиши партиявий фаолият соҳасида ҳам турғунликни емиради. Партия комитетлари пленумлари ва коммунистлар йиғилишларининг ташкил этувчилик таъсири ошмоқда. Дабдабабозлик бир чеккага суриб қўйилди, аниқ-равшан танқид қилинмоқда, партиявий ошкоралик ривожланмоқда, интизом мустаҳкамланмоқда. Партия ташкилотларидаги коммунистлар расмиятчиликка, ношуд раҳбарликка янада муросасиз қарай бошладилар.

Сайлаб қўйилган органларнинг қайта қуришга раҳбарлик тўғрисидаги ҳисоботлари партиянинг ўзини демократиялашда, унинг ташкилотлари ишини такомиллаштиришда катта қадам бўлди. Бу ҳисоботлар биринчи бор бутун партия миқёсида айни бир вақтда ҳамма сайлаб қўйилган органлар, уларнинг раҳбарлари, партия комитетлари аппаратининг ҳам кучли, ҳам заиф жиҳатларини аниқлаш имконини берган муҳитда ўтказилди. Муҳокама шуни кўрсатдики, қайта қуришнинг бориши коммунистларни ғоят тўлқинлантирмоқда, уларнинг ҳамма ишни суриштириб, билиб олиш иштиёқи жуда кучли. Ишларнинг ҳолатига бериладиган баҳо ҳақиқий аҳволга яқинлашди. Кўпгина қимматли таклифлар ва танқидий мулоҳазалар айтилди. Мана шуларнинг ҳаммаси партия турмушини жонлантириб юборганлиги шубҳасиз.

Ўз-ўзини танқид руҳидаги рўй-рост гаплашув партиявий раҳбарликнинг ленинча принципларини тўла-тўкис қайта тиклашдан иборат умумий эҳтиёжни яққол намоён этди. Коммунистлар демократия ва ошкоралик «кемтик» бўлса, буйруқбозлик-фармойишчилик усулларига амал қилинса, қоғозбозлик ва мажлисбозлик давом эттирилаверса, совет ва хўжалик органларининг, жамоат ташкилотларининг вазифаси билан шуғулланилаверса одамларнинг қўллаб-қувватлашига умид боғлаб бўлмаслигига ишонч ҳосил қилдилар.

XXVII съезддан кейин унинг ички партиявий масалаларга оид йўл-йўриқлари демократик мазмунини коммунистлар ва партиясизлар оммаси астойдил маъқуллаб кутиб олдилар. Партия турмушининг ленинча қоидалари ва нормаларини тўла-тўкис қўлланиб, бу қоида ва нормаларни ғаразли мақсадлар йўлида қайтадан талқин этиш учун қилинаётган ҳар қандай уринишларни рад этишга интилиш мустаҳкамланмоқда. Афсуски, партияда ҳозир ҳам доҳийчилик дардига мубтало бўлган, лавозимга сиғинадиган, раҳбарларнинг назоратсизлигини ҳам, раҳбарлик қилувчиларнинг бефарқлигини ҳам аввалгидек давом эттиравеpишга интилаётган кишилар бор. КПСС аъзоси учун Уставга мувофиқ яшаш — ҳар бир ташкилотда чинакам партиявий ўртоқлик вазиятини, коммунист ўз нуқтаи назарини бемалол айта оладиган, уни эркин ҳимоя қиладиган, танқидга моҳият эътибори билан жавоб талаб қиладиган вазиятни қўллаб-қувватлаш демакдир.

Меҳнаткашлар қайта қуришга ўз муносабатини шакллантирар эканлар, ўз ёнларида яшаб, ишлаётган партия аъзоларига синчиклаб назар ташлайдилар, уларнинг позициясини, уларнинг феъл-атвори ва ахлоқий қиёфасини, уларнинг коллектив умумий меҳнатига шахсан қўшаётган ҳиссасини баҳолайдилар. Башарти уларнинг кўз ўнгида дангаса, мослашувчан, амалпараст, ғаразгўй ёки маҳмадона инсон партия билети билан намоён бўлса партияга қандай зиён етишини тушуниш қийин эмас. Бизнинг партиявий интизом ва ахлоқдан ҳар қандай чекинишларга нисбатан муросасизлигимиз, КПССга кирувчиларга нисбатан ошиб бораётган талабчанлик мана шундан келиб чиқади. КПСС аъзоси деган номни ва унинг аҳамиятини тобора юқори кўтариш — партиянинг халқ олдидаги масъулиятидир.

Коммунист қаерда ишламасин, қайси лавозимни эгалламасин, партиянинг ўзига хос мухтор вакилидир, у партиянинг йўли учун курашчи бўлиши, одамларга таъсир ўтказиши шарт. Ҳозир янгиликни сўзи ва шахсий намунаси билан мардона ҳимоя қилаётган, ишда ўз зиммасига энг қийин вазифани олаётган, позицияларнинг кескин тўқнашув пайтида ўзини панага олмайдиган, башарти партиявий нуқтаи назар бузиб кўрсатиладиган бўлса, агар ишга зарар етаётган ёки адолатсизликка йўл қўйилаётган бўлса, ҳеч чўчимай баҳсга, мунозарага киришадиган киши коллективда обрў, теварак-атрофдагилар ўртасида ҳурмат қозонади. КПСС мана шундай коммунистлар билан кучлидир. Халқ қайта қуришда қатнашишни ҳаёт маъноси, шахсий шон-шараф, шахсий иззат-икром иши деб биладиган коммунистларга эргашади.

Партиянинг ижтимоий жараёнларга таъсири ўсиши кадрлар сиёсатига тўғридан-тўғри боғлиқдир. Бу сиёсатнинг асосий талаблари ҳозирги шароитларга мувофиқлаштириб, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида таърифлаб берилди. Кейинги вақтларда кўпгина янги, қобилиятли ўртоқлар раҳбарлик лавозимларига кўтарилдики, улар ишга зўр ғайрат билан киришдилар. Партия кадрлар сиёсатида волюнтаризм, чиновникларча ёндашув изчиллик билан тугатилишига, раҳбарлик лавозимларига кўтаришда анкета, таниш-билишчилик ёки ошна-оғайнигарчилик ҳал қилувчи роль ўйнайдиган вазият бошдан оёқ истисно этиладиган бўлишига ҳаракат қилмоқда. Бу эса кадрлар ишини янада ошкора тус олдиради, ақл-заковат, истеъдод ва маҳоратнинг мусобақалашуви учун майдон очади.

Кадрларни танлаш ва кўтаришда омма ҳал қилувчи овозга эга бўладиган, раҳбарларни, шу жумладан партия раҳбарларини чинакам конкурс асосида сайлаш, уларнинг меҳнаткашлар ва коммунистлар олдида мунтазам ҳисоб бериб туриши норма тусига кирадиган изчил демократизм шароитидагина кадрлар сиёсатига тўғри ёндашув мумкинлигини кадрлар ишини қайта қуриш соҳасидаги дастлабки тажриба тасдиқлаб берди. Энг обрў-эътиборли, қайта қуриш ғояларига садоқатли кишилар, ҳақиқий шахслар раҳбарликка келиши учун ҳамма ишни қилиш — кадрлар ишини бундан буён демократиялашнинг мақсадидир.

Партиянинг кадрлар масалаларидаги позицияси аниқ ва равшан ифодалаб берилган: партиянинг ғояларини сидқидилдан қабул этган, ўз тафаккури ва иш услубида замон руҳига мос келмайдиган ҳамма иллатларни ҳалол бартараф этиб тугатадиган, янгилик соҳиби бўлган, виждонан меҳнат қиладиган ҳар бир киши истиқболга эгадир, раҳбар бўлиб қолишдек маънавий ҳуқуққа эгадир. Акс ҳолда у ўз ўрнини бўшатиб бериши керак. Бу гап КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида яна бир бор рўй-рост айтилди. Тўғри кадрлар сиёсати — демократиялаш ва янгиланиш йўли ҳеч иккиланмай, қатъият билан ўтказилаверишининг кафолатларидан биридир.

Мамлакатда Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига фаол тайёргарлик кўрилмоқда. Унда КПСС XXVII съездининг қарорлари қандай бажарилаётганлиги таҳлил этилади, беш йилликнинг биринчи ярми якунланади, партия билан жамият турмушини янада демократиялаш масалалари кўриб чиқилади. Конференция шарафига бошланган социалистик мусобақа кенг қулоч ёзмоқда. Оммавий ахборот воситаларида, кўпдан-кўп йиғилиш ва учрашувларда одамлар демократиялаш жараёнларини чуқурлаштириш учун активлик билан чиқмоқдалар, ўз назарларида партия анжуманининг эътиборига сазовор бўладиган таклифларни киритмоқдалар. Айтилаётган ҳамма гапларни чуқур таҳлил қилиб, идрок этиш партияга конференцияга қайта қуришнинг халқ тажрибаси билан бойиган, унинг муаммоларини ва меҳнаткашларнинг кайфиятини билган ҳолда бориш имконини беради.

Янгиланиш идеологияси позициясидан

Янги жамият қурилиши тарихининг энг муҳим, лекин ўзлаштирилиши қийин бўлаётган сабоқларидан бири шуки, ҳар бир қарор, ҳар бир амалий ҳаракат марксизм-ленинизм классиклари таърифлаб берган социализм моҳияти ва мақсадларига қиёсан қатъий имтиҳондан ўтказилиши керак. Партия жасорат кўрсатиб, муайян шароитлар ва айниқса шахсга сиғиниш даври ўз таъсирини қолдирган социализм ҳақидаги тасаввурлардан холи бўлиши керак бўлган ҳозирги пайтда бу сабоқ айниқса муҳимдир.

Бу ишни зиддиятларга тўлиб-тошган мураккаб вазиятда қилишга тўғри келади. Бир томондан, янгиланиш жараёнининг оммавий базаси кенгаймоқда, қайта қуриш учун курашаётган ижтимоий кучлар иттифоқи мустаҳкамланмоқда. Бу бизнинг олға ҳаракатимизга ёрдам берувчи қудратли омилдир.

Иккинчи томондан, кўп кишилар ҳозирча янги вазиятга психологик жиҳатдан кўника олмаётирлар, умумий ишга ҳали кўп кишилар кириша олмадилар, айримлар эса киришишни истамаётирлар. Бу эса қайта қуришга тўғаноқ бўлаётган каттагина тўсиқдир. Шу сабабли янгиланиш идеологияси мана шундай сиёсий аҳамият касб этмоқда: у ҳар бир коммунистга, ҳар бир совет кишисига мамлакат танлаб олган йўлни равшан тушунишга ёрдам беради. Халқнинг революцион ютуқларини қайта қуриш йўлларидагина сақлаб қолиш, ривожлантириш ва бойитиш мумкинлигини, бошқача ҳар қандай ёндашиш жамиятни ўтмишга қайтариши мумкинлигини англаб олишда ёрдам беради.

КПСС XXVII съездида XX аср охиридаги дунёга — зиддиятли, аммо ўзаро боғлиқ, кўп қиррали, лекин тобора яхлит тус олаётган дунё ҳақидаги қарашларнинг мунтазам системаси олға сурилди. Социализм — ана шу дунёнинг бир қисми ва биз қатъий аминмизки, унинг истиқболи порлоқдир. Янгиланиш идеологияси социализмга, тубдан ўзгараётган шароитларда унинг тарихий вазифасига ленинча қарашларнинг ривожланиши ва бойишидан иборатдир.

КПСС худди ана шу янги сиёсий тафаккур базасига таяниб, социалистик онгни шакллантириш жараёнига бошчилик қилмоқда, социализм ва тинчлик хусусидаги асл, ленинча идеаллар бутун совет халқининг мулки бўлиб қолишига эришаётир. КПСС шахсни камол топтириш, янги кишини — хўжайин, ижодкор, ватанпарвар ва интернационалистни, социалистик жамиятнинг муносиб гражданини камол топтириш проблемасини худди ана шу нуқтаи назардан кўриб чиқаётир. Бу инсон ўз хатти-ҳаракатлари учун жавоб бера оладиган, уларни танқидий баҳолаб мулоҳаза юритадиган, қайта қуришнинг сиёсий ва маънавий мақсадларига қиёслай оладиган бўлиши керак.

Қайта қуриш тақдири, бинобарин мамлакат тақдири, социализм тақдири ҳам коммунистлар, барча меҳнаткашлар тафаккурини қайта қуришга боғлиқ. Аммо бу, ўртоқлар, ишнинг бир томони холос. Инсон ўзгартириш фаолиятида амалий тарзда иштирок этган ҳолдагина тарихнинг тўлақонли ҳаракатчан шахсига айланади, ижтимоий жараённинг чуқур мақсадларини тушуна бошлайди, ҳаётнинг олижаноб мақсадини англаб олади.

Социалистик онг учун кураш — қайта қуришга қарши қарашлар ва кайфиятларни, эски тафаккур андозаларини бартараф этиш ҳамдир. Гап ўтмишга қаратилган қарашлардан холи бўлиш ҳақида боради. Бундай холи бўлиш жамиятнинг партия сиёсати теварагида жипслашувига хизмат қилади. КПСС ҳаммани социалистик янгиланиш платформасига ўтишга даъват этади. У стратегик йўлни ҳимоя қилиш ва ўтказишни, қайта қуриш принциплари асосида жамиятнинг реал, онгли маънавий-сиёсий бирлигини мустаҳкамлашни ўз вазифаси, деб билади.

Асосий масаладаги бирлик қарашларни сунъий равишда текислашни билдирмайди. У конкрет масалалар бўйича фикрларнинг хилма-хил бўлишини, у ёки бу муаммоларни ҳал этишда вариантлар кўп бўлишини тақозо қилади. Ҳар бир соғлом коллективда, умуман жамиятда шундай бўлиши керак. Туб масалаларда келишув вақтида нуқтаи назарлардаги тафовут, изланишлар ва мунозаралар — бирликка халақит бермайди, балки бирликни мустаҳкамлаш учун шароит яратади. Демократия ва ошкоралик социализмга эмас, балки бюрократизм ва консерватизмга путур етказади. Улар социалистик тузумга фақат куч бағишлайди.

Аммо баъзи кишилар буни сира ўзлаштира олмаётирлар. Улар қийинчиликларни қайта қуриш натижаси, деб кўрсатишга интиладилар, «ортиқча» демократиялаштиришни ва ошкораликни қоралайдилар, уларни анархизм ва «негизларга путур етказиш» билан аралаштириб юборадилар. Бу позиция сиёсий жиҳатдан номақбул бўлибгина қолмай, амалда қайта қуриш йўлида тўғаноққа айланмоқда. Масалан, бир жойда корхона ҳақидаги Қонунга чап бериб ўтадилар, бошқа бир жойда омилкор, тиниб-тинчимас, шу сабабли, ким учундир ноқулай бўлган одамнинг ташаббусини бўғадилар, учинчи жойда кўпроқ ишламоқчи, ва демак, кўпроқ ҳақ олмоқчи бўлган кишининг райини қайтарадилар. Баъзи жойларда эса принципларни ҳимоя қилиш пардаси остида тўғридан-тўғри қайта қуришга ҳужум қилмоқдалар.

Аслида гап қайта қуришдан норози бўлган консерватив кучларнинг қаршилиги ҳақида бораётир. Бу қаршилик баъзан, Ленин ифодаси билан айтганда «давлат аппаратимизнинг энг чанг босиб кетган бурчакларидан» келиб чиқмоқда. Бу қаршилик асосида манфаат ётади, лекин бу манфаат турғунликдаги турмуш тарзини бузаётган, айрим кишиларни ўзлари муносиб бўлмаган лавозим неъматларидан, бошқа бировларни ишлаб топилмаган даромадлардан маҳрум этаётган ўзгаришлар олдидаги қўрқувдан келиб чиқаётган ғаразли манфаатдир. Бундай кишиларнинг ҳар иккала тоифаси қайта қуришга мослашаётир, лекин аслида ғилдиракни орқага бураб, олға ҳаракат манзарасини вужудга келтиришга интилаётир. Худди ана шу кишилар партия қўйган вазифаларнинг реаллигига ишончсизлик уруғини сочмоқдалар. Бу эса одамлар билан ишни активроқ олиб бориш, қайта қуришнинг ҳозирги муаммолари, мақсадлари ва моҳияти манбаларини тушунтириш зарурлигини кўрсатувчи яна бир асосдир.

Партия мамлакатнинг Октябрдан кейинги тарихини холисона идрок этишни кейинга сурмаслик ташаббускори бўлганлигининг сабаби шуки, бугунги кўпгина иллатлар кеча социализмнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий принципларидан чекиниш натижасида келиб чиқди. Тарих ҳақиқати билан тарбиялаш осон иш эмас, у кўпларнинг манфаатларига дахл қилади. Баъзи кишилар ўтмиш ҳақида ҳалол гаплашишни умуман истамайдилар. Биз ютуқлар ва хатоларга тўғри нуқтаи назардан қарашга, янги жамият қурилишига барча совет авлодлари, уларнинг атоқли намояндалари қўшган ҳиссага объектив баҳо беришга ўрганаётирмиз. Революцияда, социализм учун курашда актив қатнашган кўпгина коммунистларнинг пок номи тикланди. Кўп миллатли маданиятимиз ва фанимиз арбобларининг ҳақсиз равишда унутилган асарлари ва китоблари халққа қайтарилаётир.

Бу иш истиқбол сари йўлни тозалашда ёрдам бераётир. КПСС бу ишни ҳақиқат ҳар қанча аччиқ бўлсада, уни безамасдан, ҳамма гапни айтиб давом эттириш ниятидадир. Сиёсат, идеология, маданият, миллий муносабатлар соҳаларидаги ҳаёт улоқтириб ташлаган эски гапларни ҳимоя қилиш йўлида ҳозирги воқелигимизга қарши тарихни иттифоқчи қилиб олиш тўғрисидаги уринишларга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди, албатта.

Одамлар бугунги кунда қайта қуриш нимани таклиф этаётганини ва у инсондан, бутун жамиятдан нималарни талаб қилаётганини, хуллас, ҳамма нарсани асосли тарзда англаб олишни истаётирлар. Шу сабабли ишонтириш методи — халқни жипслаштиришнинг энг асосий, самарали воситасидир. Ундан фойдаланиш ходимлар сиёсий тарбиясининг юксак даражада бўлишини, омма билан муомалада соф демократизм бўлишини тақозо этади. Ишонтириш — одамлар билан ҳурмат доирасида суҳбат олиб бориш, буйруқбозлик, эътиборсизликка йўл қўймаслик, далиллар кучига таяниш демакдир. Ишонтириш — мунозара маданиятини жиддий ўрганиш демакдир. Ўз позициясини ҳимоя қилиш учун бировнинг бўйнига тавқилаънат осишга, ўз ҳақлигини исботлаш учун сафсатабозлик қилишга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди.

Биз ўзимизгагина эмас, балки бизни қуршаб олган бутун дунёга янгиланиш идеологияси позициясидан қараётирмиз. Янги тафаккур мамлакатимизда социализм муаммолари ва истиқболларини инсоният тараққиёти муаммолари ва истиқболлари билан узвий боғлаётир. Унга ядро асридан илгариги давр ҳақидаги тасаввур ёт бўлиб, у ҳукмдорлик ва ялпи зиддият, душманлик ва муросасизликдан иборат империалистик концепцияларга оламшумул масалаларни, аввало уруш ва тинчлик масалаларини ҳал этишда барча давлатларнинг шериклик ва ҳамкорлик қилишига, ҳар бир халқнинг ўз ривожланиш йўлини эркин танлаш ҳуқуқини ҳурмат қилишга, барча мамлакатлар ўртасида маданий руҳдаги муносабатлар ўрнатишга даъватни

(Давоми учинчи бетда).

СОЦИАЛИЗМНИ ЯНГИЛАШ УЧУН, ЛЕНИНИЗМ УЧУН

(Давоми. Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

қарама-қарши қўяди. Социализм билан тинчлик ажралмасдир. Бизнинг синфий манфаатларимиз бутун инсониятнинг бугунги устивор манфаатларига, инсониятнинг ер юзида ҳаётни сақлаб қолиш йўлидаги интилишларига тамомила мос бўлиб тушади.

Партия Октябрь йўлидан муваффақиятли олға боришини ўзининг энг асосий интернационал бурчи, деб билади. Мамлакатимизнинг жаҳон тараққиётига таъсири кўп жиҳатдан унинг иқтисодий потенциали билан белгиланади, янги тузум афзалликларини иш ва намуна билан исботлаш маҳоратимиз ҳамда қобилиятимизга боғлиқ бўлади. Ички ва ташқи сиёсатимизни, ижтимоий турмушимизни қайта қуриш, демократиялаш, ошкоралик билан ўтган уч йил чет элларда Совет Иттифоқи ҳақидаги тасаввурни кўп жиҳатдан ўзгартириб, кўпгина антикоммунистик хурофотларни барбод қилишга ёрдам бермоқда. Мамлакатимизнинг халқаро майдондаги обрў-эътибори ва таъсири, социализм ғоялари ва практикасининг обрўси ва таъсири ошди.

Янгиланиш идеологияси партиянинг новаторона, жўшқин халқаро йўли характерини, мазмуни, мақсадларини белгилаб бермоқдаки, бу нарса ленинча ёндашувларга асосланади. Янги сиёсий тафаккурни ишлаб чиқишда асос бўлган таг-заминли ғояларни худди Лениннинг ўзи айтган. Жаҳон тараққиёти етакчи тенденциясининг — фан ва техника жўшқин ривожланган, инсоният ҳаётида оламшумул проблемаларнинг роли ортиб борадиган шароитда халқлар ва давлатларнинг тақдири тобора мустаҳкам чирмашиб бориши ҳақидаги ленинча таҳлил тасдиқланди. Ленин қурол-яроғнинг такомиллашуви планетамиз учун ялпи ҳалокатга айланади ва уруш ҳақидаги анъанавий тасаввурларни рад этади, деб башорат қилган эди. Марказий Комитетнинг XXVII съездга Сиёсий докладида, партиянинг бошқа ҳужжатларида таърифланган хулосалар — дунёни, ҳозирги даврни ленинча таҳлил қилишнинг мантиқий давоми ва ривожидир.

Янги сиёсий тафаккур — мавҳум схема эмас. Бу тафаккур партиянинг халқаро сиёсатида тобора тўлароқ намоён бўлмоқда. М. С. Горбачевнинг ядросиз, зўравонликсиз дунё принциплари ва бу мақсадга эришиш усуллари баён қилинган 1986 йил 15 январдаги Баёноти жаҳон майдонида принципиал силжиш бўлишига ёрдам берган қудратли сиёсий ва маънавий омил бўлди. Халқаро ҳамжамият қуролсизланиш ҳақидаги гаплардан қуролланиш пойгасини чеклаш ва ҳарбий қурол-яроғларни қисқартириш практикасига ўтаётир. Ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Совет-Америка Шартномаси, ракетадан мудофаа шартномасига қатъий риоя қилган ҳолда стратегик ҳужум қуролларини эллик процент қисқартириш ҳақида шартнома тузилишининг истиқболи — оммавий қирғин қуролидан ҳоли бўлиш хусусидаги совет программаси реал эканлигининг далилидир. Афғонистон бўйича Женева битимларининг имзоланиши ҳам янгича тафаккур руҳидаги сиёсат амал қилаётганлигини кўрсатувчи салмоқли далилдир.

Мамлакатимиз — социалистик давлатлар кўп қиррали ҳамкорлигининг бир қисми бўлиб, бу давлатларнинг ҳар бири ҳамкорлик ва ҳамжиҳатликка таяниб, ўз ривожланиш йўлини ўзи белгилайди, халқаро сиёсатда ташаббусни умумий мувофиқлаштирилган йўл билан узвий равишда қўшиб олиб боради. Уларнинг жаҳон ишларига ёндашишлари шуни намойиш қилмоқдаки, худди шу социализм халқаро муносабатларга инсонпарварлик руҳини бағишлашнинг чинакам кашшофи бўлиши керак ва бўла олади, унинг олий мақсади — инсондир.

Биз яшаётган ва келгуси авлодлар учун сақлаб қолишимиз керак бўлган дунёга кенг кўламда, очиқ чеҳра билан қарашни қарор топтириш партиянинг совет кишиси социалистик онгини шакллантириш соҳасидаги ишининг муҳим йўналишидир. Бундай ёндашиш янгича тафаккурнинг моҳиятини ифодалайдики, умуминсоний қадриятларнинг янги роли ана шундай тафаккурнинг марказий бўғинидир.

Жамиятимиз ғоявий, сиёсий, маънавий юксалиш даврини бошидан кечирмоқда. Коммунистик партия бутун кучини омма кучи билан бирлаштириб, ана шу бирлашган қудратни жамиятимизни тубдан ўзгартириш программасини амалга оширишга, ядро ҳалокатининг олдини олишга ва халқаро хавфсизликнинг кенг қамровли системасини яратишга қаратишни ўз вазифаси деб билмоқда. Социалистик янгиланиш идеологияси совет халқини қайта қуриш ғоялари, ленинизм ғоялари теварагида жипслаштириб, ана шу стратегик вазифани ҳал этишга кўмаклашмоқда.

Ўртоқлар!

Сиёсий арбоб деган номга ҳақиқатан муносиб бўлган киши жисман ўлган бўлса ҳам, лекин сиёсат учун ўлик деб ҳисобланмайди. Бу — Лениннинг фикридир. Бу фикр Лениннинг ўзига нисбатан тўла асос билан татбиқ этилиши мумкин.

У шундай қудратли ижтимоий жараёнлар сарчашмасида турдики, шундай сиёсий кучларнинг ташкилотчиси бўлдики, бу кучлар XX асрда мамлакатимизнинг ҳам, бутун дунёнинг ҳам қиёфасини ўзгартириб юборди ва ўзгартираётир. Зотан унинг революцион биографияси тугалланган йўқ, тарих ҳар куни Лениннинг сиёсий портретига янги-янги лавҳаларни қўшаётир.

Ленин бошлаган ишни давом эттириш, ривожлантириш вазифаси бизнинг зиммамизга тушди. Бизнинг олдимизда турган вазифалар, — ниҳоятда катта, ҳақиқатан ҳам революцион ва бинобарин, жуда қийин вазифалардир.

«Аммо қийинчилик демак, — деб таъкидлаган эди Ленин, — бажариб бўлмаслик демак эмас. Тўғри йўл танланганлигига ишонч бўлмоғи муҳим, бинобарин, бундай ишончнинг бўлиши мўъжизалар ярата оладиган революцион ғайрат ва революцион ташаббускорликни юз карра оширади». Биз Ленин ишининг ворислари сифатида бугун бундай деймиз: биз танлаган йўл тўғри эканлигига бўлган ишончимизни ҳеч нарса буколмайди.

Ҳа, ўртоқлар, партия билан халқ қайта қуришнинг уч йили ичида эришган ютуқлар — ишнинг бошланиши, холос. Лекин бу шундай бошланишки, у социализмнинг ленинча қиёфасини қайта тиклаш, совет жамиятининг ўз тараққиётида сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилиши истиқболини очиб беради.

(Доклад зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор қарсаклар билан бўлиниб турди).

XIX партия конференцияси: қайта қуриш вазифалари

ҚИЙИНЧИЛИКЛАРНИ ЕНГИШ ЙЎЛИДАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети биринчи секретари Р. Н. Нишонов «Известия» газетаси саволларига жавоб беради

— Рафиқ Нишонович, Ўзбекистондаги ишларга ҳамма жуда қизиқиш билан қарамоқда. Улар тўғрисида XXVII съездда, партия Марказий Комитетининг бир қанча Пленумларида гапирилди, газеталарда, журналларда ёзишмоқда. Чет элда Совет Иттифоқининг элчиси сифатида ўн беш йилча ишлаганингиздан сўнг сиз республикага қайтиб келдингиз, министр лавозимида ишладингиз, сўнгра бир йилдан ортиқ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси бўлдингиз. Ҳозирги лавозимингизга Сиз бундан атиги тўрт ой олдин сайландингиз. Шу боисдан республикадаги вазият ва соғломлаштириш жараёнига Сиз янгича назар солаяпсиз...

— Ҳозир, XIX партия конференцияси олдидан ҳар қандай лавозимдаги ходим ўз иш жойида янгими ёки муҳимроғи янги эмасми, у ҳамма нарсага янгича ёндашиши керак. Янгича тафаккурнинг мантиқи ана шундадир. Дангал айтмоқчиманки, газетада яқинда босилиб чиқиб, олағовурга сабабчи бўлган ва унга «Правда» муносиб жавоб берган мақола «ёшини яшаб» бўлган қарашларни қайта жонлантиришга уриниш бўлди.

Иккинчи томондан, ақли тиниқ янги одамнинг нуқтаи назари билан ҳозир республикани ҳайратга солиб бўлмайди. Менинг учун бундай нуқтаи назар мантиқсиздир. Мен мана шу партия ташкилотида камолга етдим, республиканинг дарди — менинг дардимдир. Мен ҳукумат ва Марказий Комитет Бюросида кўп ишламаган бўлсамда, республикадаги яхшиликларга ҳам, янглишишларга ҳам бевосита дахлдорман. Шу давр ичида янглишишлар ҳам бўлди, албатта. Умумий қайта қуриш йўлида аҳволни қандай қилиб тезроқ ўнглаб олиш керак — коммунистлар олдида, Ўзбекистоннинг бутун халқи олдида мана шундай асосий масала кўндаланг бўлиб турибди. Ваъдалар кўп берилганди, энди аниқ ишлар даркор.

Агар янгигина таассуротлар тўғрисида ва энг муҳим нарса — халқнинг кайфияти тўғрисида гапирадиган бўлсак, мен нимага ишора қилмоқчи бўлганимни сизлар аллақачон фахмлаб турибсиз. М. С. Горбачев Тошкентда Афғонистон президенти Нажибулло билан учрашганидан сўнг икки кун мобайнида Ўзбекистонда бўлди, республиканинг меҳнаткашлари ва раҳбар ходимлари билан суҳбатлашди. Энг кучли таассурот, деб таъкидлади у, бу одамларнинг активлиги, уларнинг очиқкўнгиллилиги, жиддий масалаларни муҳокама қилишни истаётганликларидир.

— Биз маҳаллий Марказий Статистика Бошқармасининг ўтган йилга ва шу йилнинг биринчи кварталига тааллуқли маълумотларини кўрдик. Республика кўпгина соҳаларда силжишларга эришганлиги шубҳасиздир, лекин умуман олганда, экономиканинг ривожланиш суръатлари 80-йиллар бошларидаги даражада депсиниб турибди. Соғломлаштириш жараёни давом этмоқда, лекин яқинда жуда топиб айтилганидек: ҳозирча қилинмаса бўлмайдиган ишлар қилинган холос.

— Ўзбекистон активларига қарата: «яхшилаб ўйлаб кўринг» ва «яна бир карра яхшилаб ўйлаб кўринг» деган жон куйдириб айтилган маслаҳатга эътибор беринг-а. Партия конференцияси олдидан бўлиб ўтган воқеаларнинг мағзини чақиб кўриш айниқса муҳимдир, аммо биз ҳаммамиз кутаётган янгиланиш йўлида аниқ ҳаракат қилиш планлари тўғрисида яхшилаб ўйлаб кўриш ва одамларни шу планлар билан қуроллантиришнинг аҳамияти ҳам бундан кам эмас. Нима учун қилиниши лозим бўлган ишлардан кўра камроқ ишлар қилинган? Бунинг илдизлари чуқур: ўнта беш йилликдан ортиқ даврда Ўрта Осиё учун ривожланишнинг илдам суръатлари планлаштириб келинган — регионни умумиттифоқ даражасига яқинлаштириш зарур эди. Кўпроқ заводлар, каналлар қуриш керак эди, кўпроқ сув зарур эди... Табиий ресурслардан орқа-ўнгига қарамай фойдаланиш натижасида республика 80-йиллар бошларига келиб анча юқори кўтарилиб кетди. Аммо ишларни чуқурлаштириш, сифат кўрсаткичларига ўтиш зарур бўлганида, иш имиллаб судралиб қолди. Негаки, республика, қисман КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленумидан кейин ҳам, ўша эски сийқа йўлдан бораверди.

Бу, мен сизларга айтсам, умумий сабаблардир. Лекин ўзимизга боғлиқ сабаблар ҳам бор. Ўз-ўзини соғломлаштириш жараёнида республикага раҳбар ходимлар бутун номенклатурасининг учдан икки қисмини ўзгартиришга, асоратлардан фориғ бўлишга тўғри келди. Обдон ларзадан кейин лойқа тинишга тинди-ю, аммо қуйқалар ҳам қолди. Афсуски, янгилик учун кураш эскиликка қарши кураш олдида устунлик қилолмади. Бунинг учун мансабдор шахсларнинг муайян бир гуруҳи айбдордир. Ўрта ва қуйи бўғинда ишлаган бошқа ходимлар ярамасликларни кўра-била, туриб лом-мим демаганларнинг, жиноятларни яшириб келганларнинг айбидан ўтиб бўлмайди, албатта. Аммо уларнинг кўпчилиги ҳийла-найрангга мажбуран тортилганлар, улар ўзлари ҳеч қандай наф кўрмаганлар. «Пахта иши»га тўғридан тўғри ёки билвосита алоқадор бўлган 17,5 минг кишидан 13 минг киши хусусида жиноий иш тўхтатилди. Пахта комплексининг кўпгина бошқа ходимлари хусусида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг тақдимномасига мувофиқ ҳукмлар юмшатилди. Ана шу тоифадаги кишиларнинг беҳуда чеккан озори тарқамоқда. 1988 йилнинг баҳори яхши меҳнат активлиги билан бошланди.

Яна бир масалани тилга олишим керак. Ўзбекистондаги салбий ҳодисаларнинг заҳри тўғрисида кўп ёзмоқдалар. Маҳаллий зиёлиларнинг, айниқса ёзувчиларнинг бундан фиғони ошиб кетди. Лекин кимдан довангир бўлиш мумкин? Босилиб чиққан материаллар — бу иккинчи масала. Биринчиси — ишнинг моҳияти. Ишлар эса республика шанига ярашмайдиган бўлган. Масаланинг бошқа томони бор: тергов группаларининг сермеҳнат хизмати ва принципиал йўл тутишлари кўпинча салбий ҳолатларни таг-томири билан йўқотиб ташлаш йўлида республика партия ва совет ташкилотлари олиб бораётган ишлардан ажратилган ҳолда, баъзан ҳатто унга қарама-қарши қўйилган ҳолда ёзилди. Порахўрлар иши тўғрисида босилган материаллардан бирида масала ўжарлик билан «Ўзбекистон иши» сифатида талқин қилинди. Бироқ бундай «иш» йўқ ва бўлиши мумкин эмас, бу партиявий баҳога зиддир: «Москвада ҳам, халқимизда ҳам, ҳатто Ўзбекистон учун мураккаб бўлган даврда унга нисбатан ҳурматсизлик муносабатлари намоён бўлган эмас». Халқ айбдор эмас, ваҳолонки у ярамас ишлардан ҳаммадан кўра кўпроқ азият чекди. Янгиланиш шунинг учун ҳам куч-қувватга тўлмоқдаки, халқ шунга интилмоқда. Биз учун қуйидаги хулоса жуда муҳимдир: ҳозир республикада кайфият шундайки, агар халққа яхши программа таклиф этилса у катта ишларни амалга оширишга қодирдир.

— Ана энди иккинчи саволга ўтсак ҳам бўлади. Ўзбекистонга шундай программа яқин ўртада таклиф қилинадими, агар Сиз уни кўз олдингизга келтираётган бўлсангиз, унинг моҳияти нимадан иборат?

— Унинг моҳияти экономикани ривожлантиришда «нуфузли» мақсадлардан унинг чинакам самарадорлигини оширишга, Бутуниттифоқ меҳнат тақсимотида унинг салмоғини кўпайтиришга кескин ўтишдан иборатдир.

Ўзбекистон бир неча ўн йиллар мобайнида нима билан одамларни ҳайратда қолдириб келди? Мирзачўлга ўхшаш бутун бошли даштларни ўзлаштириш, Фарғона каналига ўхшаш улкан каналлар қуриш, Олмалиқ ва Зарафшонга ўхшаш Бутуниттифоқ миқёсидаги янги индустриал марказларни бунёд этиш билан ҳайратда қолдириб келди. Мен юқорида айтганимдек, буларнинг барчаси Ўрта Осиёни, шу жумладан Ўзбекистонни индустрлаштиришда босиб ўтилган босқич учун характерли бўлган. Гарчи ҳозир ҳам биз суғориладиган бўз ерлар ҳисобига янги ерларни кенгайтиришдан бутунлай юз ўгира олмаймиз. Энг муҳими — экономиканинг миқёси ҳақидаги тушунча ҳозир ўзгармоқда. Биз, масалан, яқин йилларда йирик машинасозлик заводлари қуришни планлаштирмаяпмиз, лекин машинасозлик олға босаверади, фақат корхоналарни реконструкциялаш, маҳсулотлар структурасини яхшилаш йўлидан боради.

Программанинг бошқа бир қирраси — унинг демография проблемалари билан боғланганлигидадир. Ҳозир Ўзбекистонда ярим миллиондан ортиқ киши ижтимоий меҳнат билан банд эмас, ваҳолонки, умуман олганда мамлакатда меҳнат ресурслари сезиларли даражада етишмайди. Шундай одамлар ҳам борки, улар хўроз уриштиришларни берилиб томоша қилиб юрадилар-да, уларнинг ўрнига болалар пахта теришади. Аммо, кўплар учун меҳнат қиладиган жойнинг ўзи йўқ. Қандай тадбирларни кўрмоқчимиз? Корхоналарда иккинчи ва учинчи сменаларни жорий қиламиз, агросаноат комплекси системасида ҳунармандчилик корхоналари очамиз, ўрта ҳунар-техника билим юртларини кўпайтирамиз, касаначиликни ривожлантирамиз. Ҳозир ҳамма жойда ташкил этилаётган кооперативларга кўп одамлар ишга кирмоқдалар. Россия Федерацияси областлари билан ҳам ҳамкорлик йўлга қўйилмоқда — ҳозирнинг ўзида уч минг ўзбек оиласи Россиянинг йигирмадан ортиқ областларида совхозлар, колхозлар, ўрмон саноати хўжаликлари ва бошқа жойларда меҳнат қилмоқдалар.

Лекин, ҳар қалай энг муҳими аҳоли зич жойлашган районларда иш жойлари яратишдир. Ҳозир ана шундай жойларда корхоналарнинг 250 дан ортиқ филиаллари ва цехлари бор. Аммо уларнинг ҳаммасида ҳам иш дуруст эмас, кўплари паст сифатли маҳсулот бермоқда. Аммо уларни ривожлантириш — бу тўғри йўлдир.

Шу имкониятдан фойдаланиб, мен Иттифоқ министрликлари раҳбарларининг эътиборини программага жалб этишни хоҳлардим. Куйбишев, Орёл, Уфа ва бошқа шаҳарларнинг Ўзбекистонда ташкил этилган филиаллари ўзини оқлади: бизда ишчи кучлари етарли, фақат одамларга ҳунар ўргатиш керак. Инфраструктуранинг солиштирма қиймати жанубий минтақада нисбатан юқори эмас.

— Биз шуни уқиб олдикки, республикани иқтисодий ривожлантириш янги моделининг асосий мақсади халқ фаровонлигини оширишдир. Шу билан бирга аҳолининг харид қувватига яраша маҳсулот ҳам етказиб бериш керак. Рафиқ Нишонович, Сиз бу ҳақда илгари ҳам гапиргандингиз. Ҳозир гап бораётган программада бу акс этганми?

— Албатта, ўз ифодасини топган. Программа халқ истеъмоли моллари ва пулли хизматларни кескин кўпайтириш ҳисобига одамларга, савдога, банкка тезроқ наф етказишга мўлжалланган. Қарор топган вазиятдан чиқишдан бошқа илож йўқ. Белоруссия аҳолиси Ўзбекистон аҳолисига нисбатан қарийб икки баравар кам, лекин бу қардош республика бундай молларни уч баравар кўп ишлаб чиқармоқда. Биз қисқа муддат ичида республикада 40 та ихтисослаштирилган завод ва фабриканинг халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган тармоғини яратишни таклиф этмоқдамиз ва уни Иттифоқ органлари қўллаб-қувватламоқдалар. Бундай тармоқлар чоғроқ телевизорлар, тракторлар, сепараторлар, тикув машиналари, мактаблар учун компьютерлар ва табиийки, кийим-кечаклар, пойабзаллар ишлаб чиқаради. Шунингдек, Иттифоқ аҳамиятига эга бўлган йирик корхоналар ҳузурида истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган 70-80 та цех қурилади. Бундай вазифалар илгари Ўрта Осиёда ана шундай кенг миқёсда, биринчи даражали вазифа сифатида ўртага қўйилмаган эди, — бу ҳақиқатан ҳам одамларнинг ақл-идрокини пешлайди, уларни илҳомлантиради.

Иккинчиси — уй-жой масаласи. Ўзбекистонда аҳоли ҳар йили қарийб ярим миллион киши кўпаймоқда. 2000 йилга бориб ҳар бир оилага алоҳида квартира ёки уй бериш учун 200 миллион квадрат метр уй-жой қуриш, яъни уни икки баравар кўпайтириш керак бўлади. Бу вазифани бажариб бўладими? Бажарадиган бўлсак қайси йўллар билан бажарамиз? Бунинг бирдан-бир йўли шахсий ва кооператив уй-жой қурилишини кенг йўлга қўйишдан иборатдир. Наманганда яхши тажриба туғилди: бу ерда корхоналар ва аҳоли иштирокида шаҳарнинг юқори қисмидаги фойдаланилмай ётган ерларни тартибга келтиришди, канализация, водопровод ўтказишди, уч минг оила уй-жой қуришга киришди. Бўшаб қоладиган коммунал квартиралар эса навбатда турганларга бериладиган бўлди. Уй-жой проблемасини ҳал этишни одамлар ўз қўлларига олмоқдалар. Ниҳоят, программанинг озиқ-овқат қисми тўғрисида гапирадиган бўлсак...

— Кечирасиз, бира тўласи мана бу саволга ҳам жавоб беришингизни илтимос қиламиз. Статистика республикада аҳоли жон бошига ўрта ҳисобда 29 — 30 килограммдан гўшт ва гўшт маҳсулотлари истеъмол қилинишидан далолат бериб турибди. Бу кўрсаткич мамлакат бўйича 62 — 64 килограммга тенгдир. Республикада аҳоли жон бошига ўртача 170 — 173 килограммдан мева ва сабзавот истеъмол қилинади. Мамлакат бўйича эса 260 — 270 килограммдан мева ва сабзавот истеъмол қилинади. Нега бундай бўлди ва аҳволни ўнглашнинг йўллари қандай?

— Ҳа, бизда бу рақамлардан ор қилиб тилга олишмаганди. Аммо истеъмол даражасига ва одамлар фаровонлигига, маънавий психологик муҳитга дахлдор гапларни тақиқлаб қўйиб бўладими? Муаммони ҳис этишнинг ўзи камлик қилади. Уни англаб етиш, муаммоларни ҳал этишга бутун диққат-эътиборни қаратиш лозим.

Хўш, унинг йўллари намаларда, деб ўйлаяпмиз? Энг асосийси — суғориладиган гектарлар самарадорлигини ошириш даркор. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида бу масалага яна эътибор қаратилди. Пахта етиштиришнинг ҳозирги даражасини ҳамда етиштириладиган барча мева-сабзавот маҳсулотларини янгилигида ва консерваланган ҳолатида тенг ярмини бундан буён ҳам четга чиқараверіб, уларни республика областларига етказиб бериш ҳажмини кескин ошириш тўғрисида гап бормоқда. Бунга мана шу экинлар майдонини кўпайтириш билан бир қаторда уларни асраш ва қайта ишлашни таъминловчи йирик корхоналарни барпо этиш йўли билан эришилади. Гўшт ва сутга, шунингдек, фермаларимизга зарур омухта емга келганда, уларни четдан олишимиз керак. Шу боис биз ўзаро мажбуриятлар аниқ-равшан бажарилишига катта умид боғлаймиз.

— Энди пахтачилик, пахта ҳақида гаплашсак. Ўзбекистонда буларсиз гап ҳам қовушмайди.

— Ленин имзолаган дастлабки хўжалик планларидан бири Мирзачўлни ўзлаштириш ҳақидаги Декрет эди. Ана шу Декретнинг 70 йиллигини нишонлаймиз. Давлатимизнинг пахтачиликка сарфлаган жуда катта маблағлари юксак самара берди. Мамлакатимиз пахтани четдан ташиб келтирадиган давлатдан уни хорижга сотадиган йирик давлатга айланди.

Бироқ умуман олганда пахта билан боғлиқ қўшиб ёзишлар ва порахўрликларнинг шу тармоққа касри урди. Айрим кишилар ҳатто «пахтачиликни жиловлаб қўйишни», Ўзбекистонни эса пахта экувчи республикадан қандайдир нарсалар тайёрлайдиган «устахона»га айлантиришни талаб ҳам қилдилар. Бутун мамлакат куч-ғайрати билан ўттизинчи йиллардаёқ эришилган пахта мустақиллигини мамлакат бошига тушган фалокат дейишларига сал қолди.

Тўғри, бундай бирёқламалик Орол, аниқроғи Орол бўйи муаммолари кўндаланг бўлганда яққол кўзга ташланди. Уни ҳал этишнинг йўллари машаққат билан қидирилмоқда. Юқорида тилга олинган фикр-мулоҳазалар эса — қуюшқондан чиқиб кетишнинг ўзгинасидир. Пахтани мамлакат учун аҳамиятига кўра металлга тенглаштирадилар. Аммо унинг қарийб ҳаммаси металлдан фарқли равишда халқ учун моллар ишлаб чиқаришга сарфланади. Алмашлаб экишни жорий этиш ва монокультурага барҳам беришни жадаллаштириш учун республиканинг пахта етиштириш плани қисқартириб берилди. Аммо пахтакорларнинг яқинда ўтказилган қурултойида шу йилнинг ўзидаёқ камайтирилган планга қўшимча яна 150 минг тоннагача «оқ олтин» етиштиришга қарор қилинди. Биз пахтачиликни зиммамиздаги «оғир юк» деб ҳисобламаганмиз ва уни ўзимизнинг ҳақиқий миллий ифтихоримиз деб, ўзимизнинг интернационал бурчимиз, деб ҳисоблаймиз.

Бу ерда қисқача тарзда баён этиб берилган программа — республика ҳаётидаги ўткир масалаларга пухта ўйлаб ёндашиш самараси эканлигини таъкидлаб ўтмоқчиман. Бу — XIX партия конференциясига тайёргарлик жараёнида ўтказилаётган кўпдан-кўп йиғилишларга хос хусусиятдир.

— Янги вазифалар янги типдаги раҳбарларни талаб қилади. Айтиб ўтилганидек, республикада 1984 йилдан бери лавозимларни эгаллаб турган ходимларнинг учдан икки қисми алмаштирилди. Чамаси бу масала Ўзбекистон учун ниҳоятда муҳим бўлса керак?

— Партия, совет, давлат, хўжалик раҳбарлигининг барча асосий бўғинлари изчиллик билан қайта қурилмоқда. Бизнинг шароитимизда бу осон иш эмас. Чунки кадрлар билан ишлаш аҳволини ўнглаб олишимиз ҳам даркор. Лекин бу ўринда бизга одамларнинг ўзи, сайлаш ва сайланиш амалиёти ёрдам бермоқда. Ҳозирги пайтда корхоналар, ташкилотлар, хўжаликлар, илмий, ўқув ва бошқа муассасаларнинг қарийб 25 минг раҳбари ҳар бир ўринга 2—3 тадан ва ҳатто ундан кўпроқ номзодлар қўйилган шароитда сайланди. Москвадан, Ленинграддан, Киевдан, Минскдан, Воронеждан, бошқа шаҳарлардан тажрибали партия, совет ва хўжалик ходимлари доимий ишлаш учун Ўзбекистонга келдилар. Улар тажриба орттирган ходимлардир. Айни пайтда уларга ҳам маҳаллий шарт-шароитларни ўрганишга, бизлардан сабоқ олишга тўғри келди. Ўз навбатида ўзбекистонлик ёш кадрлар ҳозир барча иттифоқ органларида ишламоқдалар. РСФСР, Белоруссия, Болтиқбўйи республикаларида ва бошқа республикалардаги партия комитетларида стажировкадан ўтмоқдалар. Ўзбекистонлик тингловчиларни ижтимоий фанлар ва халқ хўжалиги академияларига, бир қатор олий партия мактабларига қабул қилиш кўпайди. Салкам 10 минг нафар оммавий касбдаги ишчилар Россия, Украина ва Белоруссиянинг саноат корхоналарида ўз малакаларини оширмоқда.

— Покланиш, янгиланиш натижасида айрим кишилар иқтисодий фаровонликдан ташқари, яна бир қатор имтиёзлардан ҳам маҳрум бўлдилар. «Ҳафа бўлганлар» пайдо бўлди...

— Ҳа, ана шу давр мобайнида муҳитни нормаллаштириш экономикада, ҳам социал ва идеология соҳаларда «тиш-тирноқлик қаршилик»ка дуч келмоқда. Баъзи партия ташкилотларининг ишларини ўнглаб олишга қобилиятсизлиги ҳам, кадрлар бир қисмининг гангиб қолганлиги ҳам, аксинча хотиржамликка берилиш, «нафасни ростлаб олиш»га интилиш ҳам намоён бўлди. Бизда ҳали қолоқ одатлар, турмушда турли хил бидъатлар кучли. Булар эса турғунлик йилларида обдон «хизмат қилган» барча салбий ҳоллар учун негиз вазифасини ўтаган тасаввурларга чек қўйишга ҳалал берди. Масалан, буйруқбозлик усули амалпарастлар ва қўшиб ёзувчиларнинг интилишлари ва хоҳишларига айнан мос тушган эди. Уруғ-аймоқчилик, қариндош-уруғчилик эса жамиятни тўғридан-тўғри социал айнишга олиб борди.

Дарвоқе, қариндош-уруғчилик, айтайлик, фақат илмий ва ўқув муассасаларидагина эмас. балки турли даражадаги мансабларда ҳам чуқур илдиз отган эди. Бунда ҳамма ўз одамларини юқори лавозимларга кўтаришга интиларди. Бу соҳада ҳам тартиб ўрнатиш зарур. Табиийки, бу нарса муайян кишилар ўртасида норозилик туғдирмоқда. Аммо бутун аҳоли тартиб ўрнатишни қизғин қўллаб-қувватлади.

— Ўзбекистон — кўпмиллатли республика. Бу ердаги интернационализм анъаналари жиддий имтиҳондан ўтган. Аммо, маълумки, ҳар бир авлод ўзининг интернационализм мактабини ўташи лозим.

— Биз бузилмас дўстлик, ўзаро алоқалар, маданиятлар қардошлиги... деган сўзлар билан қаноатланиб қола олмаймиз. Биз миллатлараро муносабатлар практикаси ҳар қандай жараён учун муқаррар бўлган зиддиятларни бартараф этиш, баъзан эса ҳозиргача номаълум бўлган муаммоларни ҳал этиш эканлигини биламиз. Бу масалалар билан астойдил ва ишнинг кўзини билиб шуғулланишимиз лозим. Афсуски, бу соҳада ҳам хатолар бўлган. Агар бизнинг кўпмиллатли оиламиздаги ўз қардошларимизни ҳурмат қилиш тўғрисида гапирадиган бўлсак, у ҳолда ҳақиқатан ҳам буюк тожик олими бўлган Абу Али ибн Синони нима учун ўзимизники деб юрдик. У қардошларимизники бўлиши билан бизга бегона бўлиб қоладими?

Шуниси ғалатики, бир вақтлар «миллатчилик» сўзи бу ерда тилга олинмай қўйилган эди. Аммо, миллатчилик кўринишлари юз берган эди. Хўш, бу сўздан нима учун чўчиш керак? Республикадаги энг кўп сонли миллатнинг ўзи миллатчиликка қарши курашиши лозим. Интернационализм халқнинг ўз иши бўлиб қолиши керак. Бу ўринда бизнинг вазифаларимиз ошкоралик шароитларида мураккаблашди. Негаки, талаблар баъзан ақл-идрок билан эмас, балки ҳис-туйғуга берилиб кетиб ўртага қўйилмоқда. Барча миллатлар манфаатларини ҳисобга олиш, маориф, маданият, кадрлар сиёсатида тўла адолат ўрнатиш орқалигина миллатлараро муносабатлардаги барқарорликка эришиш мумкинлигини ҳамиша ёдда тутишимиз керак.

— Бир «маҳаллий» савол: Лекин у ҳаммага тушунарли эканлиги эҳтимолдан ҳоли эмас. Айтингчи, давлат маблағлари ҳисобига қурилган турли кошоналардан, «резиденция»лардан ҳозир қандай фойдаланилмоқда?

— Республиканинг биринчи шахслари учун қурилган ҳашаматли, «мерос» бўлиб ўтувчи шахсий боғ-ҳовлилар болалар уйларига, инвалидлар дам оладиган уйларга берилди. Ушбу лавозимларни эгаллаб турган кишилар эса хизмат нормаси чегарасида, умумий боғ-ҳовлилар зонасидан фойдаланмоқдалар. Республиканинг раҳбар ходимлари учун алоҳида лойиҳа бўйича қурилган Тошкентдаги уй-жой биноси яқиндагина уруш ва меҳнат ветеранлари ихтиёрига берилди. Баъзи областлар, шунингдек, министрлик ва идоралар ҳадемай тугатилиши муносабати билан республика ҳукумати бўшатиладиган 300 га яқин бинони даволаш муассасаларига ўтказишга қарор қилди. Бу тадбир уй-жой ва социал-маиший объектлар каби соғлиқни сақлашнинг барча эҳтиёжларини қондира олмайди, албатта. Лекин, одамлар ҳозирдаёқ социал адолат фақат сўзда эмас, амалда ҳам рўёбга чиқаётганлигини кўрмоқдалар.

— Шахсан Сизга тааллуқли сўнгги савол. Сиз 70-йиллар бошларидаёқ Рашидов фаолиятида кўзга ташланиб қолган йўлга қўшилмаганлигингиз учун анчагина муддат республикадан ташқарида яшадингиз. Агар Сиз ўша пайтда республикада қолганингизда бирон кори-ҳол юз бермасмиди? Яна бир савол: Сиз активларга қандай фазилатларни сингдиришни истардингиз, Сиз одамлардаги қайси ҳислатларни қадрлайсиз?

— Бу саволга ҳам жавоб беришга тўғри келади, чунки бу ахлоққа тааллуқли. Журъатсиз, яхши-ёмоннинг фарқига бормайдиган кишилар ўз шанига доғ туширдилар, айримлари эса ҳатто нопок ишларга аралашиб кетдилар.

Ҳаётга ҳақиқат кўзи билан боқувчи, айниқса партиявий жасорат соҳиблари тўғри йўлдан тоймадилар. Қаюм Муртазоевнинг порлоқ хотираси ҳеч қачон ёдимиздан чиқмайди. У Москвада комсомол мактабини, маҳаллий қуйи ташкилотларда эса партиявий чиниқиш мактабини ўтади. У ҳақиқатни дангал айтарди. Ўша пайтдаёқ тажрибали партия ходими бўлиб етишган Расул Ғуломовнинг иродасини бука олмадилар. Дарвоқе яқинда у республика Олий Советининг Раислигига сайланди. Агар республикада қолганимда бирон кори-ҳол рўй берармиди? Аммо, ҳар қалай виждонимга, партиявий бурчимга хилоф иш тутмаган бўлардим.

Одамларга баҳо беришга келганда, шуни айтишим керакки, бу ҳам партиявий виждон кодексига асосланган. Энг муҳими — ишдир, киши ўзини ишга, янгиланишга, покланишга бахшида этишида, ўқиб-ўрганишдан бир зум ҳам тўхтамаслигидадир. Менга шу нарса равшанки, меҳнаткашларнинг қўли узун бўлиши, улар яшайдиган муҳитни соғломлаштириш керак. Биз социал-иқтисодий муаммоларни қай йўсинда ҳал этишимизга ҳам жуда кўп нарса боғлиқ. Бу меҳнат натижаларини кўпайтиришгагина эмас, айни пайтда социализмнинг маънавий принципларини қарор топтиришга ҳам ёрдам беради. Ташаббускор ижтимоий меҳнат текинхўрликка, нопокликка, қинғир кўчага кириб кетишга йўл қўймайди.

XIX партия конференцияси арафасида Ўзбекистон совет оиласининг муносиб фарзанди бўлганлигини ва шундай бўлиб қолишини алоҳида таъкидлаб ўтишни истардим. Бизда ҳаракат плани бор, уни амалга оширишга бел боғлаганмиз, халқ бизни қўллаб-қувватламоқда. Демак, ишимиз юришиб кетаверади.

Суҳбатни Г. ДИМОВ, Г. МЕЛИКЯНЦ олиб бордилар.

(«Известия», 1988 йил 22 апрель).

Тошкент область партия комитетининг идеологик иш бўйича кенгашида

ИНТЕРНАЦИОНАЛ ТАРБИЯ: ТАЖРИБА ВА МУАММОЛАР

Тошкент область партия комитетининг идеологик иш бўйича кенгаши навбатдаги илмий-амалий конференцияни В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети маданият саройининг кичик залида давра суҳбати шаклида ўтказди. Конференция миллатлараро муносабатлар ва студент ёшларни интернационал руҳда тарбиялаш муаммоларига бағишланди. Уни Тошкент область партия комитетининг секретари Э. И. Фозилов кириш сўзи билан очди.

Конференцияга район партия комитетлари, район комсомол комитетлари, олий ўқув юртлари бошланғич партия ташкилотлари секретарлари, олимлар, оғзаки сиёсий агитация кадрлари, комсомол активлари таклиф этилган эди. Улар ҳузурида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг тарих, тилшунослик ва адабиётшунослик бўйича академик секретари, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, тарих фанлари доктори, профессор А. А. Асқаров «Ёшларни интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш», Ўзбекистон ССР Фанлар академияси философия ва ҳуқуқ институти директори, философия фанлари доктори, профессор Т. С. Саидбоев «Атеизм ва интернационал тарбия» деган мавзуларда докладлар билан чиқдилар.

Докладлар тугаши билан савол-жавоблар бошланиб кетди. Тингловчиларни миллатлараро муносабатлар ва ёшларни интернационал руҳда тарбиялаш ишидаги мавжуд муаммоларни ҳал этиш йўллари қизиқтирарди. Сўнг ўзлари ҳам эркин мунозарага қўшилиб, интернационал тарбия самарадорлигини ошириш бўйича амалга оширилаётган ишлар юзасидан фикр-мулоҳазаларини билдирдилар, тажрибалари билан ўртоқлашдилар.

— Миллатлараро муносабатларда, студент ёшларни интернационал руҳда тарбиялашда рус тилининг роли беқиёсдир, — деди — Тошкент Давлат университети КПСС тарихи кафедраси доценти Р. Муртазоева. — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III Пленуми қарорлари асосида университетда рус тилини интенсив ўқитиш бўйича комплекс программа ишлаб чиқилган. Шу программа асосида дастлабки курслардаёқ студентлар рус тилини чуқур ўрганиб олмоқдалар. Эндиликда бошқа миллат вакилларига ўзбек тилини ўргатиш йўлга қўйилмоқда. Немис, инглиз тили кафедралари ўқитувчилари ҳозир махсус программа асосида миллий тилимизни зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар.

Тошкент алоқа ва электротехника институтида ҳам миллий тилларга муносабат такомиллашиб бораяпти. Институт Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари учун кадрлар тайёрлаб бераяпти. Маҳаллий миллат фарзандлари фанларни чуқур ўзлаштиришлари учун миллий тилларда методик қўлланмалар чиқариш тажриба қилинмоқда, лекцияларни студентлар учун мақбул тилда ўқиш йўлга қўйилмоқда. Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш институтида ҳам ёшларга рус тилини пухта ўргатиш бўйича маълум ишлар қилинаяпти. Комсомол комитетининг ташаббуси билан рус тилига қизиқувчилар учун махсус тўгарак очилди, интернационал тарбияни кучайтириш мақсадида янгидан умумий маданият кафедраси ташкил қилинди. Лекин адабиётларнинг таҳчиллиги маълум қийинчиликлар туғдирмоқда.

Мунозара давомида сўзга чиққан нотиқлар кўпгина муаммоларга эътиборни қаратдилар. Энг аввало ёшлар халқларимиз тарихи ва маданиятидан тўла хабардор бўлишлари керак. Бунинг учун «Ўзбекистон ССР тарихи» дарслигини тўлдирилган тарзда қайта нашр этиш керак. Революционерлар ҳаёт йўли орқали ҳам тарихни чуқур ўрганиш мумкин. Шу мақсадда отабоболаримиз кўрсатган қаҳрамонликлар ҳақида ҳикоя қилувчи тарихий очерклар туркуми яратилса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

— Ҳозир Афғонистонда ўз интернационал бурчини адо этиб келган ёшларнинг кўпгина қисми студентлар сафига қўшилган, — деди Тошкент маданият институти партия бюроси секретари Д. Эркабоев. — Улар намунасида ёшларни интернационал руҳда тарбиялаш имконига эгамиз. Яқинда институтимизда билим олаётган интернационалчи-жангчилар билан армияга чақирилувчи ёшларнинг учрашувини уюштирдик. Бу учрашув йигитларда катта таассурот қолдирди. Шундай тадбирларни бошқа ўқув юртларида, меҳнат коллективларида ҳам ўтказиб туриш мумкин. Умуман интернационалчи жангчилар жасоратига бағишлаб ўқимишли тўпламлар чиқариш пайти келди. Ҳозир Афғонистон тупроғида жасорат кўрсатганлиги учун Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган, қўша-қўша жанговар орден ва медаллар билан тақдирланган кўплаб ўғлонларимиз ёшлар билан ёнма-ён меҳнат қилмоқдалар, билим олмоқдалар. Улар жасорати интернационал тарбия учун муҳим мавзу бўла олади.

Область комсомол комитети секретари А. Йўлдошев тарбиявий ишга ижодий ёндашиш зарурлигини уқтирди. Область комсомол комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида бу соҳада маълум йўналишлар берилди. Ёшлар ўртасида олиб борилаётган тарбиявий ишларни кучайтиришда бошланғич партия ташкилотлари амалий ёрдам кўрсатишлари зарур.

Конференцияда атеистик тарбиянинг илмий асосларини эгаллаш хусусида ҳам кўпгина фойдали таклифлар бўлди. Атеистик тарбия ишлари бўшашган жойда миллатчилик кўринишларининг пайдо бўлиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Шунинг учун ўқитувчи-профессорлар составы, меҳнат коллективларининг интернационал хусусиятларига алоҳида эътибор бериш керак. Конференцияда билдирилган таклиф ва тавсиялар интернационал, ватанпарварлик ва атеистик тарбия соҳасидаги ишларни янада жонлантиришга ёрдам беради, деб ўйлаймиз.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитети партия, совет ва идеология ходимлари малакасини ошириш областлараро курсини навбатдаги тингловчилар группаси битириб чиқди. Қорақалпоғистон АССР, Жиззах, Сирдарё, Хоразм ва Тошкент областлари халқ депутатлари қишлоқ ва посёлка Советларининг раислари курс машғулотларида ўз билимларини оширдилар.

Ўқув давомида қайта қуришнинг янги босқичида маҳаллий Советлар ролини янада оширишга, Советларнинг мустақиллиги ва масъулиятини оширишга, уларнинг партия органлари ва бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлигини кучайтиришга, ташкилий-оммавий ишларни такомиллаштиришга эътибор қаратилди.

Экономикани бошқариш системасини такомиллаштириш, қайта қуриш, халқ хўжалигини планлаштириш, КПССнинг ҳозирги даврдаги аграр сиёсати, жиноятчиликнинг олдини олиш, турар-жой ва меҳнат тўғрисидаги қонунларга риоя этиш, давлат корхонаси ҳақидаги Қонунга амал қилиш масалалари ўқув программасидан каттагина ўрин олди. Инсон омили ролини ошириш, атеистик, ахлоқий, ҳарбий-ватанпарварлик ва интернационал тарбияни кучайтириш, янги урф-одатлар ва маросимларни ҳаётга сингдириш, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш, индивидуал меҳнат фаолиятини бошқариш ҳуқуқлари масалаларини тингловчилар ишчанлик билан муҳокама қилдилар. Маҳаллий Советларнинг бюджет ва молия фаолиятини такомиллаштириш вазифаларини, қишлоқ ва посёлкаларни социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш бўйича комплекс планларни амалга ошириш юзасидан тўпланган тажрибаларни ўргандилар.

Ташкил қилинган давра суҳбатида КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришда халқ депутатлари Советлари роли ва масъулиятини янада кучайтириш тадбирлари тўғрисида» қабул қилган қарор қандай бажарилаётганлиги муҳокама этилди.

Ўқув жараёни давомида тингловчилар Тошкент райони қишлоқ Советлари ва маҳалла комитетлари иш тажрибаси билан танишдилар.

Тингловчилар ҳузурида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ташкилий-инструкторлик бўлими мудири А. Н. Ефимов, республика соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари Д. Н. Қобулова, «Ўзбекбирлашув» раисининг ўринбосари Р. И. Назаров, республика маиший хизмат кўрсатиш министрининг ўринбосари Х. А. Аббосов, Ўзбек Совет энциклопедияси бош редактори Қ. Х. Хоназаров, республика масъул партия, совет ходимлари сўзга чиқдилар. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети маъмурий-ҳуқуқ бўлими мудири В. И. Гугнин КПСС Марказий Комитетининг ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлаш, гражданлар ҳуқуқи ва қонуний манфаатларини муҳофаза этишда социалистик қонунчиликни янада мустаҳкамлаш юзасидан қабул қилган қарори ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза этувчи органлар томонидан қандай бажарилаётганлиги ҳақида гапириб берди.

ИЖРОКОМ ДЕПУТАТЛАРГА ТАЯНИШИ КЕРАК

Олмалиқ шаҳар совети депутатлари ижроком раисини очиқ овоз бериш йўли билан сайладилар

Демократияни ўрганайлик

ТАБИИЙКИ, ким ижроком раиси бўлиши керак, деган саволни кўндаланг қўйишдан аввал бир қатор зарур шарт-шароитлар ҳисобга олинади. Чунончи, шаҳар хўжалиги қандай аҳволда, биринчи галда бажарилиши керак бўлган асосий ишлар, ҳал қилиниши зарур муаммолар нималардан иборат? Аҳолининг кайфияти, талаб-истаклари, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитлари қандай? Мана шу масалалар обдон таҳлил қилингандан сўнг, ижрокомнинг шу кундаги тиғиз вазифаларини уддалай оладиган номзодлар танланади. Булар шаҳарни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг ўзига хос хусусиятларини яхши тушунадиган кишилар бўлиши керак. Бундай номзодларни топиш осон эмас, албатта.

Шунинг учун ҳам бу масала шаҳар партия комитети бюроси ва шаҳар Совети ижроия комитетининг қўшма мажлисида муҳокама қилинди. Пировардида уч кишининг номзодида тўхталинди ва уларнинг қисқача ижтимоий фаолиятлари ҳақида «Алмаликский рабочий» шаҳар газетасида маълумотлар эълон қилинди.

Шаҳар партия комитети бюроси ва ижроия комитет аъзолари бу билан ҳам қаноатланмадилар. Улар турли меҳнат коллективларида бўлишиб, аҳоли билан бевосита маслаҳатлашишни, уларнинг фикрини билиш ва ҳисобга олишни лозим кўрдилар. Гилам фабрикаси, рўзғор химияси заводи, мебель комбинати, химия заводида номзодларни муҳокама қилишга бағишланган йиғилишларда ишчи-хизматчилар активлик кўрсатдилар, ҳар ким ўз фикрини ошкора баён этди, ўзи маъқул деб ўйлаётган номзод учун овоз беришга чақирди.

Шундай қилиб шаҳар Советининг сессиясида овоз бериш учун қуйидаги уч кишининг номзоди депутатлар ихтиёрига ҳавола этилди:

Юрий Николаевич БЕЛАНОВ — 1945 йилда туғилган, коммунист, олий маълумотли инженер-механик. Меҳнат фаолиятини 1967 йилда Чирчиқдаги «Узбекхиммаш» заводида чизмакашликдан бошлаб, конструкторлик бюроси бошлиғи даражасигача кўтарилди. 1979 йилдан бошлаб партиявий ишга ўтказилди, Чирчиқ шаҳар партия комитети саноат бўлими инструктори, мудири, иккинчи секретари бўлиб ишлади. 1985 йили Олмалиқ шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари қилиб сайланди.

Владилян Михайлович ДОРОФЕЕВ — 1939 йилда туғилган, коммунист, олий маълумотли инженер-металлург, техника фанлари кандидати. Меҳнат фаолиятини 1959 йили Лениногорск шаҳридаги қўрғошин заводида эритувчиликдан бошлади. 1970 йилдан Олмалиқ кон-металлургия комбинати руҳ заводида катта мастер, цех бошлиғи, ишлаб чиқариш техника бўлими бошлиғи, бош инженер, директор бўлиб ишлаб келаётир.

Анатолий Николаевич ПОДОФЕДЕНКО — 1951 йилда туғилган, коммунист, олий маълумотли инженер-металлург. Меҳнат фаолиятини 1973 йилдан Кировоград область Побужск никель заводида эритувчиликдан бошлаган. 1980 йилдан Олмалиқ кон-металлургия комбинати бўлинмаларида катта мастер, цех бошлиғи бўлиб ишлади. 1984 йилдан партия ишига ўтказилди. Олмалиқ шаҳар партия комитети саноат бўлимига мудир бўлди, сўнгра Тошкент область партия комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимига инструктор бўлиб ўтди.

Сессия бошланиши билан аввал номзодларга сўз бериб, уларнинг программаларини тинглаш тўғрисида таклиф киритилди. Биринчи бўлиб А. Подофеденкога сўз берилди.

— Кимнинг раис бўлишидан қатъий назар, гап аслида шаҳар хўжалигининг бугунги аҳволи, йиғилиб қолган муаммоларни ҳал эта билишда, — деди у. — Бунинг учун сайланадиган раисда ташкилотчилик маҳорати етарли бўлиши, шаҳар тақдири учун чинакамига жон куйдириб ишлаши керак.

Менимча, кейинги пайтларда шаҳар Совети ижроия комитетининг фаолияти сусайиб кетди, мустақиллиги йўқолди, мавқеини шаҳар партия комитетига бериб қўйди, зиммасидаги вазифасини яхши бажармаяпти. Шаҳар аҳолисини қийнаб келаётган энг катта муаммо — иссиқлик билан таъминлаш масаласи кўп йиллардан бери ҳал бўлмаётир. Янги раис ишни шундан бошлаши керак.

Шаҳар йўллари бузилиб, ўйдим-чуқур бўлиб кетган, қўл учида қилинадиган ремонт билан бу йўлларни тартибга келтириб бўлмайди. Мавжуд уй-жой фондидан фойдаланишда ҳам худди шундай хўжасизлик авж олган. Ижроком бу ишни ўз назоратидан четда қолдирган.

Олмалиқ — индустрия шаҳри, саноат корхоналари кўп. Шу боисдан шаҳар ҳавоси турли газлар билан ифлосланган. Ижроком эса ҳавони тозалаш масалалари билан яхши шуғулланмайди. Умуман шаҳар ободончилиги, тозалиги ҳам талабга жавоб бермайди. Шаҳарни кўкаламзорлаштиришга астойдил киришиш пайти келди. Кварталларда спорт иншоотлари, болалар учун ўйин майдонлари барпо этиш зарур.

Депутатлар номзоднинг бу фикр-мулоҳазаларини қизғин маъқуллашди. Жумладан, бошқа икки номзод ҳам А. Подофеденко таклиф этган программани маъқуллаб, қўллаб-қувватладилар ва депутатларни унинг номзоди учун овоз беришга чақирдилар. Сессияда ижроком раисини очиқ овоз бериш йўли билан сайлашга қарор қилинди. 190 депутатдан 131 киши Анатолий Николаевич номзоди учун овоз берди ва у Олмалиқ шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси қилиб сайланди.

Кейинги пайтларда меҳнат коллективлари, партия ва совет органлари раҳбарларини демократик йўл билан сайлаш яхши анъанага айланиб бормоқда. Аммо баъзан бундай йиғинларга олдиндан тайёргарлик кўришга керагидан ортиқча эътибор бериб юборилгани учунми, ҳар ҳолда йиғилиш қатнашчилари етарли активлик кўрсатмайдилар, сўзга чиққанлар ҳам асосан бир-бирларини такрорлайдилар, пировардида фикрлар ҳам бир ёқлама бўлиб қолади.

Ушбу сессияда ҳам шу нарса бироз бўлсада сезилди. Биринчидан, раисликка номзодларга сўз берилганда фақат А. Подофеденко ўз программасини баён этди, холос. Ю. Беланов билан В. Дорофеев аслида ўз номзодларига эътироз билдиришдан нарига ўтмадилар. Ҳолбуки, улар шаҳарнинг бугунги аҳволидан яхши хабардор эдилар, ахир уларнинг номзодлари бекорга қўйилмаган-ку. Мавжуд муаммоларни ҳал этиш юзасидан ўзларининг шахсий мулоҳазаларини кенг баён этсалар бўлажак раис учун ҳам, қолаверса бутун шаҳар аҳолиси учун ҳам фақат нафи тегарди.

Иккинчидан, сессияда сўзга чиққан депутатларнинг ҳаммаси фақат А. Подофеденко номзодини маъқуллади. Ҳатто химия заводи директори М. Мирхўжаев шаҳар Советининг депутати бўлмасада, сўз олиб, коллективи номидан гапирди ва депутатларни А. Подофеденко учун овоз беришга чақирди.

Учинчидан, номзодлар шаънига сессия минбаридан фақат мақтов гаплар айтилди. Шаҳарни социал-иқтисодий ривожлантириш ва хизмат соҳаларидаги камчиликлар, нуқсонлар ҳақида талабчанлик билан атрофлича фикр юритилмади. Биргина шаҳар коммуна хўжалиги бошқармаси бошлиғи М. Асқаров пировардида сўзга чиқиб, гапнинг индаллосини айтди.

— Ким сайланишидан қатъий назар, — деди у, — янги раис биз, депутатлар ҳаракатисиз ҳеч нарса қилолмайди. Аввало биз ўзимиз актив бўлишимиз, ҳар куни кўриб-билиб турган камчилик ва нуқсонлардан кўз юммай, ижроком атрофида маҳкам жипслашиб, депутатлик бурчимизни виждонан бажаришимиз керак.

Ҳақ гап. А. Подофеденко ўзига овоз берган депутатларнинг ишончларини тўла оқлаш учун уларнинг ёрдамларига таяниб, доимо ҳамкорликда ишлаши керак.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СПОРТ

ЯРИМ ФИНАЛДАГИ РАҚИБЛАР

● **ФУТБОЛ** бўйича СССР кубоги ярим финалига чиққан командалар ўртасида қуръа ташлаш йўли билан ўзаро учрашадиган командалар маълум бўлди. 18 майда Вильнюснинг «Жальгирис» футболчилари ўз майдонларида Харьковнинг «Металлист» командасини қабул қилади. Шу куни Днепропетровскнинг «Днепр» командаси Москвада автозаводчилар меҳмони бўлади.

ЁШЛАРНИНГ СПОРТ ЎЙИНЛАРИ

● **ЁШЛАР** ўртасида республика II спорт ўйинлари мусобақалари давом этмоқда. Маълумки, ўйинлар программасига спортнинг 35 тури киритилган. Ана шундан 16 тасига якун ясалди. Мерганлик, футбол, оғир атлетика бўйича ҳам ғолиблар маълум бўлди.

Оғир атлетикачилар беллашувларида 82,5 килограммгача вазнли полвонлар юқори натижа кўрсатишди. Жумладан, тошкентлик У. Пошшахўжаев ва Тошкент области вакили Б. Тошметовлар икки курашда 315 килограммдан натижага эришдилар. Ҳар иккала полвон биринчи машқда 145 килограммдан, иккинчи машқда 175 килограммдан натижа кўрсатди. Лекин спортчиларнинг шахсий вазнига келганда У. Пошшахўжаев рақибига нисбатан енгил бўлганлиги учун биринчи ўринни эгаллади.

Шуни айтиш кераккки, кейинги 90 ва 100 килограммли вазнларда қатнашган полвонлар ҳам икки курашда кўрсатган натижалари 300 килограммга етмади.

...Команда ҳисобида ўринлар қуйидагича тақсимланди: Фарғона области 279 очко, Тошкент области 243 очко, Самарқанд области 193 очко. Тошкент шаҳри оғир атлетикачилари 151 очко билан еттинчи ўринда қолишди.

ҒОЛИБЛАР САФИДА

● **ТБИЛИСИ** шаҳрида батутда сакраш бўйича халқаро турнир бўлиб ўтди. Тошкентлик спорт мастери, «Меҳнат резервлари» вакили Дмитрий Поляруш шахсий мусобақада биринчи ўринни эгаллаб турнир соврриндори бўлди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЖАМОАТЧИ МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИЛАР ВА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

1988 йил 1 январдан бошлаб

марказий ва республика газеталари ва партия журналларига 1989 йил учун

ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Бошқа журналларга 1989 йил учун обуна 1988 йил 1 августдан бошлаб ўтказилади.

Айни бир вақтда газета ва журналларга 1988 йил учун обуна давом этмоқда.

Обуна муддатини йилнинг иккинчи ярмига узайтиришни эсдан чиқарманг. Обуна шу йилнинг иккинчи ярми учун ГАЗЕТАЛАРГА — 15 июнгача, ЖУРНАЛЛАРГА — 1 июнгача қабул қилинади.

1988-89 ЙИЛЛАР УЧУН ОБУНА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ АЛОҚА БЎЛИМЛАРИ ВА УЗЕЛЛАРИДА, «СОЮЗПЕЧАТЬ»НИНГ РАЙОНЛАРАРО БЎЛИМЛАРИДА ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ «СОЮЗПЕЧАТЬ» АГЕНТЛИГИ

АҲОЛИ, ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«УЗМЕЖАВТОДОРТРАНС»НИНГ ТОШКЕНТ АВТОМОБИЛЬ-ТРАНСПОРТДАН ФОЙДАЛАНИШ КОМБИНАТИ

Тошкент шаҳри ва Тошкент областида яшовчи аҳолининг турли юклари ва уй жиҳозларини, шунингдек нақд пул тўлаш ва пул ўтказиш эвазига комбинат ва бошқа автотранспорт корхоналарининг автомобилларида қурилиш учун зарур бўлган

ҚУМ ТАШИБ БЕРИЛАДИ

БАЖАРИЛГАН ИШ УЧУН ПРЕЙСКУРАНТГА КЎРА ҲАҚ ТЎЛАНАДИ.

Бизнинг адрес: 702313, Нариманов шаҳри, Тошкент области, Охунбобоев кўчаси, 4-уй.

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ—ОЛИЙ ҲИММАТ

Агар сиз ўз квартирангизни ремонт қилиш, уй қуриш ёки ўз боғ-томорқа участкангиз учун тайёр уй сотиб олишга қарор қилган бўлсангиз

«ЎЗИНГ ҚУРИБ ОЛ» МАГАЗИНИ ВА ОБЛАСТЬ МАТЛУБОТ ЖАМИЯТИНИНГ ЁҒОЧ ОМБОРИ — МАГАЗИНЛАРИГА ТАШРИФ БУЮРИНГ.

У ерда зарур барча қурилиш материаллари мавжуд.

МАГАЗИНЛАРНИНГ АДРЕСЛАРИ:

— ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИ: Оққўрғон шаҳри, Фурқат кўчаси, «Алимкент» посёлкаси, Вотинцев номли колхоз, «Оққўрғон» совхози
— ҒАЛАБА РАЙОНИ: «Қўрғонча» посёлкаси, «Минг-Чинор» савдо маркази;
— БЕКОБОД РАЙОНИ: тош майдалаш заводи территориясида;
— БЎСТОНЛИҚ РАЙОНИ: «Барраж» посёлкаси;
— БЎКА РАЙОНИ: Ҳамза номли колхоз;
— КОММУНИСТИК РАЙОНИ: «Ўзбекистон» колхози;
— ЎРТА ЧИРЧИҚ РАЙОНИ: «Кучлик» посёлкаси, «Чиғириқ» посёлкаси;
— ПАРКЕНТ РАЙОНИ: «Водник» посёлкаси;
— ПИСКЕНТ РАЙОНИ: Охунбобоев номли колхоз;
— ЧИНОЗ ШАҲРИ, Пристанционная кўчаси, 43-уй;
— ЯНГИЙЎЛ ШАҲРИ, Экскаватор кўчаси;
— ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИ: «Яланғоч» посёлкаси, «Оққовоқ» посёлкаси, «Дўрмон» посёлкаси;
— КАЛИНИН РАЙОНИ: М. И. Калинин номли посёлка;
— ТОШКЕНТ РАЙОНИ: Келес шаҳри, Охунбобоев номли колхоз, «Ленинград» совхози, «Гулистон» колхози.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ МАТЛУБОТ ЖАМИЯТИ.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

30-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ТЕПЛОВОЗ-ВАГОН РЕМОНТ ЗАВОДИ УЧУН

кенг профилдаги токарь-чархловчи, электр кўприк кранининг машинисти, қолипловчи, машинада ишловчи қолипчи ихтисослари бўйича малакали ишчилар тайёрлаб бериш юзасидан

1988-89 ўқув йили учун

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқишга 17,5 ёш ва ундан катта ёшдаги, 10 синф маълумотига эга бўлган йигит ва қизлар, шунингдек Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган ёшлар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 10 ой. Стипендия — 72 сўм. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга иш ҳақининг 50 проценти тўланади.

Саноат асбоб-ускуналари ремонти бўйича слесарь, тепловознинг механик қисми ремонти бўйича слесарь, тепловознинг электр қисми ремонти бўйича слесарь ихтисосликлари бўйича.

Ўқиш муддати — 3 йил. Бу ихтисосликлар бўйича ўқишга 15 ва ундан катта ёшдаги 8-синф маълумотига эга бўлган ёшлар қабул қилинади. Ўқишга қабул қилинганлар 3 маҳал овқат, ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 50 проценти билан таъминланадилар.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртида музика тўгараклари ва тажрибали тренерлар раҳбарлигидаги спорт секциялари ишлаб турибди. Билим юртини битириб чиққанлар темир йўл транспорти ходимларига тааллуқли барча имтиёзлардан, темир йўлда бепул юриш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: директор номига ариза, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, ота-онасининг иш жойидан, яшаш жойидан справкалар, характеристика, 10 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмида).

МАШҒУЛОТЛАР — 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Ҳужжатлар ҳар куни, якшанбадан ташқари соат 9 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Ленин райони, Червяков кўчаси, 12-уй (1, 5, 26-трамвайлар; 22, 106-автобусларнинг «Фоменко кўчаси» бекати), Телефон: 91-14-07.

КООПЕРАТИВ ВА ЯККА МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИ БИЛАН ШУҒУЛЛАНУВЧИ ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЧЕЛЯБИНСК «КИЙИМЛАР» САВДО ИДОРАСИ

кооператив ва якка меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи гражданларни «Кийимлар» савдо идораси магазинларида ўз маҳсулотларини реализация қилиш юзасидан

ШАРТНОМАЛАР ТУЗИШ УЧУН
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Тикувчилик, трикотаж, мўйна буюмлари, бош кийимлари, пойабзал ва галантерея товарлари қабул қилинади.

Мазкур рўйхатга кирмай қолган буюмлар қўшимча равишда кўриб чиқилади.

Мурожаат учун адрес: 454090, Челябинск шаҳри, Российская кўчаси, 277-уй. Телефонлар: 37-33-54, 37-33-74, 37-32-88.

ЧЕЛЯБИНСК «КИЙИМЛАР» САВДО ИДОРАСИ, «СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

• Конкурсга таклиф этамиз

КИМНИНГ ХЎЖАЛИГИ ЯХШИ?

Агросаноат комплекси ходимлари касаба союзлари область комитети, область агросаноат комитети коллегияси, «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари редколлегияси 1988—1990 йилларда гражданларнинг ва дала-боғ ширкати аъзоларининг шахсий ёрдамчи хўжаликлари кўрик-конкурсини ўтказишга қарор қилдилар.

Кўрик-конкурс ўтказиш ва якун чиқариш бўйича область ташкилий комитети состави тасдиқланди.

Конкурсга якун чиқаришда ҳосилдорлик, маҳсулдорлик бўйича эришилган кўрсаткичлар, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш юзасидан тузилган шартномаларнинг бажарилиши, селекция ишларининг йўлга қўйилиши, етиштирилган ҳосилни сақлаш, табиатни муҳофаза қилиш бўйича белгиланган тадбирларнинг амалга оширилиши ҳисобга олинади.

Ғолибларга чет элга саёҳат қилиш учун бешта биринчи, Совет Иттифоқи бўйлаб саёҳат қилиш учун ўнта иккинчи, Ўзбекистоннинг тарихий жойлари бўйлаб саёҳат қилиш учун ўн бешта учинчи мукофот —туристик йўлланмалар белгиланган.

Шунингдек, ғолиблар кўрик-конкурснинг ёрлиғи ва 100 сўмдан пул мукофоти билан тақдирланадилар. «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталарига бепул обуна қилинадилар. Хоҳловчилар пул мукофоти ўрнига боғдорчилик, деҳқончиликда ишлатиладиган асбоб-ускуналар ёки бузоқча олиши мумкин.

Кўрик-конкурсда қатнашишга таклиф этамиз.

ҲАР ТЎҒРИДА

РАДИО ИШҚИБОЗИ

● **Кладнолик (ЧССР) пенсионер Владимир Шмид эски радиоприёмникларни тўплаш ишқибози. Ҳозир унинг коллекциясидан 100 дан зиёд экспонат жой олган. Энг эскиси — 1928 йилдаги радиодир. Буларнинг барчаси бенуқсон ишлайди. Ремонт учун деталларни (умуман барча топилмаларни) Владимир Шмид одатда чиқиндилар ичидан излаб топар экан.**

ЯГОНА ЁДГОРЛИК

● **Чехословакияда ўз соҳасида ягона бўлган ҳайкал бор. Бу Прагадаги ўрта экономика мактаби биноси ёнида қад кўтарган, кўчада газета сотувчи — матбуот нашрларини тарқатувчига қўйилган ёдгорликдир.**

Ғарбий Германиянинг Фленсбург шаҳрида эса бронзадан ясалган хат ташувчининг дам олиб ўтирган ҳолати, ёнида эса бронзадан қуйилган велосипеди билан тасвирланган ҳайкал бор. Бу композиция «почтальонларга ёдгорлик» деб аталади.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916. 325748; масул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750; БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; идеология — 325778; саноат капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; совет қурилиши — 325733; адабиёт ва санъат — 325553; маданият — 325767; социал масалалар — 325556; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; эълонлар бўлими — 325727.

Р 08684. А. 1588. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12